

Ed. W. ...

D.S. HOVINGA

BLOAREN
AAN DE LEVENSBLOOM

gedichten

Stabo

UITGERVERIJ STABO/ALLROUND B.V. GRONINGEN

Reeks "Nedersaksische Schriften" XV

©STABO/ALL-ROUND B.V., Oosterweg 68. Groningen

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt doormiddel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgeefster.

ISBN 9061085454

Bloaren aan de Levensboom

De levensboom dei stait
In d' eerde braid en vaast..

Gainaine wait
Oet wat veur worrels ovve waast..

Zien top dei gruit zo wied e ken
De hemel in.

Gainaine dei 't mysterie ook verstaat
Van 't laid dat wind aal in zien bloaren waait...

Dei bloaren valen,
Heur vörm vergaait;
Zo doun wie alen:
Zo wil het lot.

Het aaiweg wezen
Doarin, ken wie nait lezen.
Dat blift Verburgenhaid
In God.

I

GEDICHTEN VAN DE BOERDERIJ

I

Veujoar in 't veld

Hoane kraait!

Haimhond blaft!

Klokke slagt!

't En van nacht!

Open goan de peerstaaldeuren,

Open ook de baanderdeuren,

De dag van aarbaid wacht!

't Aine span noa 't aander

Komt no veur 'n dag.

En heert aan heert

Lopt peerd aan peerd

En span noa span

Noar 't veld

In menners macht.

De locht wordt licht

De nacht wordt dag.

De plouger stelt zien ploug,

En plougt zien eerste vurge, vroug,

En keert op 't enne van het wend

En ment weer noar het aanbegun

In 't rode van de mörgenzun.

De aaiders op zien kaampe aait;

Dat laand wordt dommeet nog bezaaid.

De tannen moaken 't laand aal fien,

De menner ment mit laange lien.

De boer moakt ook zien gang in 't veld

En kikt en onderzöcht, bestelt

Zien volk dei 't bouwwaark wel verstaait

En ook van ènnen en van zwetten wait.

II Zaai

De kaamp ligt openaaid,
En, ovve wil of nait,
De boer zaait koren in zien schoot,
Zien zörg, zien doaglieks brood.

Zien aigen levenswil en nood
Dat let de boer hom nait.
Dat is aal vot en dood
Veurdats 't op bainen staait.

De peerden trekken 't zaamesien,
Dat kreunt en jammert van de pien,
Deur aal de haarde kloeten
Dei aal de vurgjes sloeten.

De peerdsman ment en vigelaairt
Op zuver lieke sporen,
De boer lopt achteraan en regelaairt
De stoage vaal van 't koren.

Zo gait het waark de haile dag,
Het zaamesien moakt slag aan slag,
'n Nei gewas het zien begun
En mout no wachten op de zun.

De wind is nog zo kold, zo kil
En wereld dokeg achter zwet,
Wat is het dat mie moakt no stil
En ook aan 't miemern zet?

III

Melklaidje

Kom kou! Kom kou!
Kom bie de vrouw,
Dat ik die melken dou.
Kom kou! Kom kou!

Nog tou! Nog tou!
Wat hest, wat brolst,
Is 't das't noar bolle wolst?
Nog tou! Nog tou!

Tou kou! Tou kou!
Zit janmaantje in dien oren,
En flustert male woorden?
Tou kou! Tou kou!

Hier kou! Hier kou!
Wees nait zo dol
Dien joar is barstens vol,
Hier kou! Hier kou!

No tou! No tou!
Loat mie no rustig zitten.
Ik trek al aan dien titten.
No tou! No tou!

Stoa kou! Stoa kou!
Hest last van mug
Doar op dien rug?
Stoa kou! Stoa kou!

Mooi kou! Mooi kou!
Het gait van strip, strap, stroal.
De emmer is hoast vol.
Mooi kou! Mooi kou!

Vot kou! Vot kou!
Goa no moar rustig vreten.
Dat gras is lekker eten.
Vot kou! Vot kou!

IV'

Mennen

Dien peerden veur de woagen,
Het is weer mennersdag!
Dou mit dien tweispan joagen
Noar 't korenlaand op slag.

Leg liene over moanen,
Men over tille hèn.
Men over laange loane
Noar 't gaarstelaand aan 't èn.

Loat lege woagen rappeln
Op 't haarde zummerpad;
Loat peerdepoten trappeln,
En knisteren het rad.

Draai dam in noar de hokken.
Hol doar din peerden ho...
Dien boantje oet en vörken!
Steek òp de schoven stro.

Doe vlijer, no 't vour vol is,
Zet ponterboom goud vaast;
As ponnenk in 't ketrol is
Noar ploats tou mit dien last!

Loat die op woagen waigen,
Men mit dien volle vracht
Schuurdeuren in, dien aigen,
No hest 't ja aal in macht.

In 't golf no mit de schoven,
Eerst 't vouer op zien stee.
Deur 't vankgat hèn noar boven,
Eer hest doe, boer, gain vree.

V

't Dörsmesien op deel

't Dörsmesien draait!

'n Stofwolk stait

As 'n dicht gedien

Ronnom 't mesien!

De motor zingt

(Dei ales brengt

Op gang),

Zien aind're zang.

De raimen goan

Van flip en flap

Goud strak, nait slap

Al langs heur boan.

Op dörskaast

Stait hoog en vaast

Insteker en stekt de schoven

Aal van boven

In de braide bek,

Dei aal moar vret.

Van binnen nait minder

Gript de cilinder

Zunder te spoaren

De volle oaren

En slagt de körrels

Roggels en vörrels

En zunder te stoppen

Moar oet de doppen.

Aal, te schokken

En te nokken,

Stait de dörskaast

Vaast in blokken,

En bromt bie elke schoof

En gromt

Azze in zien klaauwen komt.

Zeven, zeven,
Vol van leven,
Aal moar weer,
Hinneweer.
't Lichte kaf
Stoft onderoet in draf.
Jokkobsledder
Vuirt de k rrels verder
In zien bakken
Over zeven in de zakken,
Dei de weger weegt.

Zai op 't golf te schovensmieten
Hou de kerels rieten.
De schudders
De hoge ridders
Brengen 't stro
Op glee en zo
Aal wieder op
Noar peerdekop.
Dei stekt zien bek ter in en vret
En richt zok op.

Zwoare pakken wazen
Oet de paazze
Onder de gewichten
Van zien iezeren gewrichten.
Pakjedroagers,
Stoere woagers,
Zak op kop
Goan der mit de ledder op
Masjenist gait rond en wist
Ales wat de boer beslist.

II

I.AIDEN OET 'T HAART

II

Deur 't koale ekkelbos

Deur 't koale ekkelbos,
Tussen de gruine waaiden,
Langs de stille poaden,
Over dode bloaden,
Gongen Wie tweibaaiden,
Gongen haand in haand,
Deur 't verloren laand.

De wind soesd' in het dode holt,
Dien haand was kold.

Op 't koale laand de kraaien
Kel krasten en lewaaiden.
Doe wast zo dicht bie mie
En toch veur mie verloren,
Wat bon mie nog aan die,
As broken mie dien woorden?

Was dat meschain 't geluk, bevroren,
En eerder al verloren,
As dat 't goud was geboren?

III

As 't oavend is

As 't oavend is,
Twijlichtig is,
Bist doe bie mie.

Dien haartslag is
Gedachtenis
Weer dicht aan mie.

En zaachte is
Dien haand, dei is
In dei van mie.

As 't stilte is,
Gehaimenis,
Den flustert mie

Dien lichte oam
Weer zaacht mien noam:
Ik bin van die.
Mien haart vragt stom:
Kom doe weerom
Bie mie, bie mie

Ain ogenruk. -
Is den 't geluk,
Veur mie vebie?

IV

Ol petret

Ik von dien ol petret
Verburgen in 't kamnet
Wat wonderlike wet
Bindt mie nog aan dit beeld?
De bloaren van dei tied
Bin toch al laank vergeeld?
Is het 'n olle wenst
Noar nooit beleefd geluk
Dast 'n ogenruk
Mie nog beteuvern kenst?

Dien braiven heb 'k verbraand

Dien braiven heb 'k verbraand,
'k Wol mit die breken.

Doe haarst mie overmaand
Mit aal dien zaachte streken,
Moar, hekse, onderhaand
Heste mie weer aankeken,
Mien schepen mie verbraand,
En bist mie weer ontweken.

VI

De parrediesappels

Dien stille laach,
Dien oogopslag,
Dei lichte glaans
In golden kraans
Van 't blonde hoar,
Dien teer geboar,
Doustoe mie gafs
De appels heer...
En ik, ik was
Miezulf nait meer.

VII

Dou dien gezicht

Dou dien gezicht
In 't golden licht
Van 't blonde hoar
Zok daiper noar
Mie overboog,
Aal licht, aal oog,
Sloug weerlicht
Steernlicht
Rode vonken
Deur mien bonken,
Moar och, dien kille haart
Hest mie nait schonken.

VIII

In het soezen van de linden

In het soezen
Van de linden
Flustern stemmen
Van stil gduk..

En ik,veur mie?
Is dat den nait
Al laank
Vebie?

De bloaren ruzzeln
In 't zaagte vruzzeln;
'n Merel flait
Het is zien aid:

Wel wait! Wel wait!

Troanen wellen
In mien ogen:
Om old verdrait
Dat no vergait?

Of om 't geluk
Dat open gait?

Ik denk haitied
Aan die, aan die,
Is den 't geluk nog nait
Veur mie verbie?

IX

O doe dei doe mien ales bist

O doe, dei doe mien ales bist,
Mien ogenlicht, mien laifde bist:
Doe dei mit koule zaachte haand
Mien onrust en verdrait verbaand':
Ik denk haitied aan die, aan die...
Woarom, woarom verluitst doe mie?

O doe, dei doe mien ales bist
Mien ogenlicht, mien laifde bist:
Doe dei uut wezen, grondeloos,
Mien haartslag aan dien haartslag koos.
Ik denk haitied aan die, aan die,
Woarom, woarom verluitst doe mie?

O, doe, dei doe mien ales bist,
Mien ogenlicht, mien laifde bist,
O doe, doe wörst mie trouweloos!
De piene van dien doorns, mien roos,
Is scharp en gait nait meer vebie
Ik docht haitied aan die, aan die. -
Dei tied is no veurgoud vebie.

V

Ogenvievers

Wat is de daipte
Van de vievers van dien ogen
Op de boôm?

Woar zel ik mit paailen
Bie het binnenzaailen,
Dat ik tot de gronden
Van dien grondeloze wezen kôm?

Hou zel ik de saainen lezen
Van het roadsel van dien wezen.
Dei mie komen doar in muilt,
Licht en onbegriepelk en ook zuit?

Wat wuilt achter dat gedien
Daip verburgen: leven, schoonhaid?
Of is 't aal moar schien.

Over de Rien

Over de Rien
Mit hoge rogge,
Over de Rien
Doar lag 'n brogge -
Over de Rien
'n Brog van stain;
Over de Rien
Van wied te zain.

En op dei brog
Over de Rien,
Doar was 'n tol
Veur over Rien
Tussen Bonn en Boil.

En bie dei tol
Over de Rien,
Gaf ik 'n Pfennig of tien
Veur over Rien
As ik noar Grethe wol
Van over Rien
Woar 't laive wicht
Bie de Rien
Al op mie wachtte
Bie de Rien
In moaneschien.

As ik heur smokte
Bie de Rien
As ik heur drokte
Bie de Rien,
Dee 't laive wicht
Al bie de Rien
Baaid 'ogen dicht
Al bie de Rien
Al bie de Rien. Rien...

Das leden
Bie de Rien
't Mag weden
Bie de Rien
'n Joar of tien.

Moar aan dei brogge
Over de Rien
Denk ik nog voak weer trogge
Al aan de Rien
Bie moaneschien
De Rien.
De Rien...

III

VAN 'T OLDAMBT EN GRUNNEGERLAAND

I

Oldamster laid*

Het Oldambt, het Oldambt,
Het Klaai-Oldambt, Wold-Oldambt,
Van Raaide tot aan 't veen,
Is mien aarf, is mien laand,
Mien aarf en laand,
Aarf en laand.
Doar goan mien doagen hèn,
Of ik woon in 't Loug op olle grond,
Of wied in polderlaand
Het Oldambt, het Oldambt, het Wold-Oldambt Klaai-Oldambt,
Blift mien geboortelaand.

Het Oldambt, het Oldambt,
Het Klaai-Oldambt, Wold-Oldambt,
Is wonnen op de zee,
Diek aan diek, diek aan diek,
Polder diek aan diek,
Diek aan diek,
Huil de Dollert op zien stee.
Wat aleer het graauwe woater nam,
Wör aal weer korenlaand.
Het Oldambt, het Oldambt, het Wold-Oldambt, Klaai-Oldambt.
Is wonnen oet het sliek.

* Ook zingboar, op de wieze 'Nachtegal, wat zingt gij zo schoon'.

In 't Oldambt, in 't Oldambt,
In het Wold-Oldambt, Klaai-Oldambt,
Het het volk zien aigen wil.
Bin de tieden, bin de tieden,
Bin de tieden ook swoar,
Tieden ook swoar.
Wie holn de kop ter veur,
Wie moaken nait veul woorden voel,
Moar 't doun zit ons in 't bloud,
Staark en vrij, stoer en vrij, staark en vrij, stoer en vrij,
Is het volk van het Oldambt.

Heert aan heerd, heert aan heerd,
Strekt zok, heert aan heerd, heert aan heerd
Op in 't Groot- en Lutje-Oldambt:
Doar bin 'k heer, doar bin 'k heer,
Van vrouger heer,
Vrouger heer,
Ik vroag gain beter laand.
Bin ik aarbaider of ambachtsman,
Of knecht of aigen boer,
In 't Oldambt, in 't Oldambt, in het Wold-Oldambt, Klaai-Oldambt
Vuil ik mie op mien stee.

II

'n Laid van Grunnegerlaand*

Woar de witte maaiwe vlogt
Over 't Uterdiek en polder,
Woar de diek zien braide rog
Rekt van Laauwerszee noar Dollert,
Doar bin 'k heer, doar ligt mien laand,
Joa, dat is mien Grunnegerlaand.

Woar de wilde storm van 't wad
Boldert over wierde en waaide,
Graauwe wolken veur hom jagt
Doar 's mien heert, mien waigelaand,
Joa, dat is mien Grunnegerlaand.

Woar de vree van zummer ligt
Over veen en wiek en haide,
Woar de boer zien koren zicht
Op het zaand en op de klaaie,
Doar stoan ploatsen wied in 't rond
Op ons zulfmoakte, aigen grond.

Woar de hoge toren zingt
Over stad en Ommelannen,
Woar 'n aigen toal nog klinkt
In van oldsheer Fraize lannen,
Woont en waarkt mien aigen volk,
Joa, dat is mien Grunneger volk.

* Ook zingboar, op de wieze 'Kindren zingt verheugd en blij'.

III

Oldamster nacht

Duust're wolken, swaart en groot,
Schoeven in 'n dichte doot
Mit heur koppen, dik en graauw,
Over loug en laand omtou.

Bie de kimmen, swevelglen,
Hangt 'n pikswaart raauwklaid hèn,
En het vlamvend eerdgas slagt,
In het duuster van de nacht,

Grel en bluiend, vureg rood,
Tegen swaarte wolkendoot,
As 'n sängen rode braand
Over 't groot Oldamsterlaand.

IV

Oldamster mörn

't Eerste mörgenrood van zun
Verkundedge weer nei begun.

't Eerste jonge mörgenlicht
Brodt weer opent en zicht

En oet 't frizze mörgengries
Wör het neie parredies.

Dat, ik wol wel, woar ik ston
Dat 't aaltied zo blieven kon

Mit dei mörgengloud en vree
Op dat ongeschonnen stee.

Dizze vrede, dizze rust,
Blied' mie aaiweg deur bewust.

V

Oldamster boerenlaid

Mien heert gait wied de polder in
En strekt zok op in 't olle laand,
Het is van klaai 'n haile èn
Veuroet noar bouwte en noar het zaand.

Mien heert strekt over polderdiek;
Dei keerde aleer de graauwe zee.
As 'k no van olle diek oaf kiek,
Zai 'k korengolven op dat stee.

Mien ploatse gait in bomen schoel,
Dei soezen in de zummerwind;
Hier was mien voaders voar al boer,
Hier wor ook boer mien kinderskind.

Mien peerden plougen 't laand in haarst
Weer om, en kloar veur 't neie zoad;
De kampen worren aal weer zwaart,
En vurgan lopen liek as 'n droad.

Mien heert ligt 's winters onder snei
En slept zien laange wintersloap,
Moar 's veujoars komt de zun vannei,
En 't jonge leven gruint weer op.

Mien volk is vrij en aigenaarfd,
Woont in 't O](iambt van vrouger heer,
Is boer en blift het in zien haart,
En wil en vragt ook nait om meer.

VI

Koolzoadblui

Woagenwied

En licht en bried

Bluit 't koolzoadlaand

Aan ale kaant

Zien gele bloumen open.

Zien weelde vluit

As reuk zo zuit

Mie aal in muilt,

Of doezend kelken overlopen.

Licht is de zun.

De wereld het 'n nei begun!

Oldamsterlaand! Oldamsterlaand

Dien riekdom is zo groot

Dei hierzoot bluit,

Dei hierzoot gluit,

Dat 't in mien woorden overvluit.

VII

't Oldambt

Dit laand

Is om zien koren groot

In roemten wied.

En zörgt veur brood

No en aaltied.

Moak het nait dood!

Hou voak nait het

't Ons volk al red

Oet kommer en oet nood

Van hongersdood?

't Oldambt, in tied

Op tweisprong

Mit loug en laand,

Lopt nait mit 't haart op tong.

't Vragt mit zien zwiegen

Om kans te kriegen

As boerenlaand.

Oet Godshaand.

Zo noa as veur.

En aaltied deur.

VIII Waarven*

In 't gries verleden
Dou hier nog gain dieken wazzen en steden,
En gain kaarken om te beden,
Mouken ons veurollen,
Om 't leven te hollen
En heur hoezen te beschaarmen,
Hoge wierden en waarven.

Mainste sporen van heur leven
Gongen mit de tied verloren, onbeschreven,
En wie dei dizze wereld aarven,
Vinnen allèn nog wat bonken en potschaanven.

* 'Waarf: 'terp' of 'wierde'.

IX

Polderploats

Over polder, Holderdebolder,
Waait de störm van Dollertzee
Om het olderlieke stee,
Woar de bomen, koal, ontdoan,
Om de grote ploatse stoan.

d'Hoge zolder zucht en dreunt
Van de vloagen: 't dak dat kreunt
En 'k ervoar hier, onverwacht,
d'Angsten van het veurgeslacht,
Dat de woakerdiek weer brekt,
En de vlood het laand bedekt.

Deur de roamen, hoog allain,
Ken 'k 'n haile enne zain.
Aan de kimmen, glèn belicht,
Krieg ik Emdens stad in 't zicht,
Over Dollert, achterdiek,
Mit zien graauwe woatteriek.

En vot bie is 't lutje loug,
Mit zien ploatsen en zien kroug,
Dat doar stil en vredeg dicht
Bie de Olle Geute ligt.

't Is of boldert no de wind:
„In diz' wereld wastoe kind:
kom weerom, doe en heb wait:
In mien laid is d' aaiweghaid."

X

Oldamster Hamriecken*

Oldamster hamriecken!

Ie zunder gelieken

Op Dollerds wad

In Vennestad:

In volle grui,

In volle blui;

Ait vrij en Frais

Noar 's levens aais:

Loat joe nait wikken:

Wees ook veráind,

Ain-maine-maint

As in de olle tiden,

Ain ambt en gouw,

Om vol vertrouw,

Mit doad en beden

Toukomst in muit te treden

Noar zien aais,

Op roakeldais -

En loat joe nait versnieden!

* 'n Poar stoere woorden verkloard:

'hamri(e)k' : dörp;

Vennestad': Winschoten;

'op roakeldais': 'op goud geluk'.

XI

Woaterschopsgedicht

*Opdroagen aan 't hoofdbestuur
van 't zielvest Oldambt*

't Wordt hui en boezeg boeten
En Eems dei graauwt en gromt.
't Is no: de zielen sloeten,
No vloud aal hoger komt.

De golven broezen noader,
En schoemen van geweld,
En graauw van sliet is 't woater
Om tegenstaand vergreld.

Want vaaste stoan de dieken
Hier om 't Oldamsterlaand,
Dei veur gain springvloud wieken,
Moar hollen immer staand.

Dei poort nait ken verbreken,
Zöcht ait 'n achterdeur,
Is d'aine kaans verkeken,
'n Aander dut zok veur.

Zien wolken, wind en regen,
Zöcht Dollert overlocht
Langs vrije open wegen,
Hoog deur de graauwe locht

En let zien woater vallen,
Bie bakken vol oet locht,
Tot 't staat kapliek mit walen,
In sloot en swet en tocht.

Loat no de meulens moalen
Van elke onderdail
Om 't woater leeg te hollen,
En op 'n vaaileg paail.

Moar vol stoan de kenoalen
van 't Woaterschop Oldambt.
Wel zel dat hier oethoalen
As störm de dieken ramt?

De Eems ligt no te groalen,
Vuult zok weer boas van 't laand.
Gain meulen ken meer inoalen
Want pegellaamp dei braandt.

Groot binnen d'Eems zien krachten,
Moar groter is 't verstaand
Van ale heufdvolmachten
Van 't zielves van dit laand.

Dei ons de „Kremer" bouwden
Dei 't woater overpompt:
Gain ingelaand zel raauwen
No déi in waarken komt.

As aal zien pompen rieten:
Zien peerdekracht vaalt 't licht
De Eems weerom te smieten,
Zien woater in 't gezicht.

Doarom, aal dei besturen
Dit zielvest, vol van plicht:
Omdat ie d'Eems wel duren
Mouk ik joe dit gedicht!

IV

VAN NETUUR EN LAANDSCHOP

I

Zunsopgang

Doar braandt het oet 'n wolkvulkoan,
Doar stroomt het smolten gold vandoan,
Doar schaiten helle vlammen rond
En kleuren 't wit van lochten blond.

Doar vlamt de vuren zun omhoog,
De blonde locht wordt rood veur 't oog,
Het licht stroalt onder deur de witte wolken,
Dei hangen rond lichtblaauwe kolken.

No schient de zun op eerde, swaart en graauw,
Dei deut no aal zien iezeldaauw,
En waarmt zok in de hoog're zonne
Dei in zien braand opgait, doargunne.

II Hette

Bie de wotternk. in 't zummerlaand,
In glène haite zonne,
In onnerwaal aal woaterkaant
Ligt ain te dreumen, gunne.

Op overwaal van 't woatervlak
Stait hoog 'n kaamp mit koren,
En tegen hemel, blaauw en strak
Bogt zok 'n lien van oaren.

In 't daipe blaauw braandt haitde zun,
Schut deel zien glène stroalen
De waarme locht is lei en dun
Woar witte wolkjes dwoalen.

Het koren zoit zo licht en stil
En zaachte heurt e 't soezen
Om hom, dei ligt doar zunder wil...
De zummer let hom doezeln.

III

Veujoar

Veujoarswoas dei over 't gruine laand sweeft,
Veujoarslocht, dei wekt aal wat moar leeft,
Veujoar! Veujoar! gefit ook mie weer gruikracht,
Loat mien knoppen ook oetbotten,
Loat ook mien leven weer noar boeten tou,
Dat in mie wuilt, ik wait nait hou.

IV

Rust

In 't hoge gruine gras wik liggen
Onder hoge daipblaauwe locht,
Mien heufd wied achterover,
Hier bie de olle diek.

Noar witte wolken wik kieken,
Noar riepe gele korenkampen,
Dei wied weg noar de kimmen stoan
In 't waarme zummerlaand.

Oetrusten wik, mie wegdreumen
Op oam van 'n zaachte stille wind
Onder de glène lichte zunne
In waarme locht, vol hunneg.

Votdreumen wik in wiede stilte,
Heuren de zingende laaiwerkes;
Stil liggen, nait bewegen:
In 't gras, bie d'olle diek.

V

Gruinlaand in haarst

Stil ligt 't gruinlaand in oavenddook,
Dat gries tot over sloten langt
En in de koale bomen ook
Zien lichte grieze woalen hangt.

De dooksprei moakt 't aal klam en stil,
Verdrinkt in woas het leste licht
Van woaterspaigels zunder tril
Doar in 't gruinlaand, as glas zo slicht.

De grond is waik en dras en nat,
Woar dook zok no aal meer verdicht,
'n Zwaarte vogel vlogt bie 't pad,
En den in de woalen oet het zicht.

VI

Stille zummeroavond

As grieze flaren hangen no de wolken
Tegen schemerlicht van stille nacht,
Woarachter moan asmits twijdonkert,
Moar den zien glaans weer aal verbaargt.

Hoog boven en ook onder: flikkerlichtjes,
De steerns licht aan zummerlicht
Weerspaigeld in de open wotternk
Dei wegwiekt woar de wale bogt.

Ronnom mie is 't no aal twijduuster,
't Laand, 't pad, de bomen wiedweg — zwaart.
No loop 'k weerom, het veld deur, 'n hoestou:
Mit vlogge stap, mit kloppend haart.

VII

Zummerdreum

Ik wol de dood was as diz' stille rust
Woar 'k lig in 't jonge frizze gras
En dreumerg alles zai van onder weg,
Mien strooien houd, doar waarme zun op schient.
Ik zai'n strepe blaauwe locht
En gruine dichte boskes.
Ik heur de wind zaacht soezeln deur
Het gruine gras en zai 't bewegen
Gele peerdebloumen boegen mit.
Zwoul slagt waarme locht mie om het lief
En speelt het licht wit op mien haanden
Deur haalfdichte ogen zai ik vogels vlaigen
En doaken van 'n boerderij achter de bomen,
En dreum weer vot.

Och loat de dood zó wezen,
De haile dood zo as hier in dit zummerlaand.
Ain dreum woar j'aaltied in sloapen kennen.
Denkloos zunder zörg.
Moar ken je zunder ogen zain
En heuren zunder oreen
En vuilen zunder lief?
Het blift 'n daip gehaimenis
Wat hier aal in en om mie is,
'n Daiper wait.
As mien verstaand verstaat.

VIII

Noordewinterwind

Broezend, in vlagende voart,
Jagt oet 't noorden de wind
Over 't wiede, sneibestoven laand:
Wind van de winter
Mit bietende kolle
Van ies, van drei bakstain dikte;
Van kroakend, bevroren snei,
Dat opstoft as stof, bie elke stap,
En jagt over 't laand,
Woar zun, rond en rood,
Aan locht, helder, zunder wolken,
Gries en blaauw van bietende kolk,
Opkropt. Woar aine lopt op klompen.
Snei knistert en piept -.
Voesthansen hedde om hannen, haalf in buuts,
Oorkleppen om oren en pette daip
Op de kop, bogen tegen sniedende kolle wind.
Zien board bevroren oam as witte snei;
En lopt wieder in zien klompen,
En het 't kold. Broezend jagt de wind
Oet 't Noorden over 't haard bevroren veld,
Stoevende snei jagt asmits op. Störm drokt
De koale bomen achterover, en 'n swaarte kraal
Striedend deel op loan. 'n Febrieksschösstain stait
Ver aan de kim in 't gries en blaauw van locht.

'n Flaaitte hoelt over 't kolle laand.

IX Lelie

Lelie! Lelie!
Geel is dien kroon...
Hoog op dien stoale
Zoist mit in zummerwind
En stilkes nikst
In 't zunnelicht.

As vredege sweerden
Trillen dien bloaren
In spaigel van 't woater...

Lelie in 't zunlicht,
Könegin!
Blui ook dien licht
In mien gedicht.

X

Zummeroavend

Ik loop deur woazege zummeroavend,
Deur leste leite van de waarme dag
Woar aan de locht 'n enkel steerntje flonkert;
Op wolken net nog wat zunnesehemer lag.

De kimmen zinken in twijduuster,
In hoeskes zai 'k al lampenlicht,
Wat lichtjes flikkern bie 'n weg langs,
Het veld verwoast in schemerzicht.

Het woater, vlak, in hoge walen,
Griesoet, glad in het leste licht,
Weerspaigelt no de oavendhemel,
't Is stil en vredege. Ales swigt.....

XI

Vaaier zummerimpressies

1

Muskes sjilpen!

Muskes gilpen!

Haile sibben

Binn aan 't kribben

Op de doaken.

Zai ze dribbeln,

En maalhibbeln.

Aal dei snoaken.

Tot z' opins mit haile tjuchten

Valen op de k rrelvruchten

Van het riep gewas

Dat ze vernailen

In heur hebzucht

Van 't verdailen

Of 't aal heurent was.

2

Kimmen graauwen,
Lochten braauwen.

Aalderwegen
Vaalt de regen
- Bui noa bui -
In de zummergrui

Dat, deurnat,
Slagt plat as wat.

Korrels goan al open
Om weer oet te lopen

't Stro wordt pröt,
En verrot...

Vot is boer zien goud beschot

Wil het lot.

3

Zun braandt glèn
Over ven.

Achter stingen
Van de vringen
Koiën liggen
Te neerkauwen.

Aandern stoan
Mit steert te haauwen
Noar de muggen
Op heur ruggen

Dei doar, of 't zo mout,
Teren op heur bloud.

4

Bomen dreumen
In de regen
Van 'n zummerzegen,
Dei nait komt.

Locht zit dicht,
Ales swigt!

Mens bie zwette
Daip in pette
I.opt op klompen
Dei doar sjompen

Deur 't gruinlaand:
Aal te saaize swaaien
En te stiekelmaaien,
Mit de haand.

XII

Zun komt op over Dollart*

De zun komt oet zien mörnbad
Van 't frizze Dollerdwad,
Vaalt ter no overaal
De weerschien
As 'n stroomlien
Van wienrode gloud
Op wagen van de vloud
En de vogels zwenken
Van 't sliek
In 't Dollertrieb
En ale wagen stromen
Om in zien gloud te komen
En koule winden ziegen
Om leite mit te kriegen
En blaanke maaiwens weven
Om zog aan 't licht te geven
De zonne in de muit.
Dei's licht het aal bevluit...

* Hierin 't woord 'wagen': 'golven'.

XIII

Gele lissen

Wie stoan in onnerwaal van sloot.
Ons bozzen binn al braid en groot.

Zai hou wie ons hier weerden
Mit bloaren, slaank as sweerden

Aal staaile en liek omhoog:
Ons bliuen is 'n lust veur 't oog.

Gele kelken aaltemoal,
Mit open haarten op heur stoal.

Gainaine gait vebie aan onze tooi.

Gain dei ons nait bekikt,
En even wikt:

Wat bin ie mooi...'

XIV

De nachtegoal*

O, nachtegoal,
Doe slagst moar ait in 't nachtelk bos
Dien helder laid.

Zing mie: wat is 't Gehaimenis
Dat hier dien zang
Zo zuver is?

't Is of het laid
Dat even brekt
In mie no weer
Het antwoord wekt:

„'t Is Gods mysterie
Dat joe rakt,
Dat in mien trillers
Is verpakt,
Dat in mien laid
Joe overkomt,
En 't stille bos
Ook overstroomt..."

* Ik was oet kamperen in 't Midwolmer bos.

XV

Mörn in 't bos noa grommelbui*

'k Zai niks

As diks

Van grieze woalen

Dei aanhoalen,

Zó diezeg ist,

En bomen

Dei op mie oafkomen

Oet de mist

Vol dook

Ook.

De brommelpoaden

Loaten zok haalfweg roaden

En druppenvaal

Is gunne

En overaal

In 't bos

Op 't mos.

't Licht is gries diffuus

Om 't poadenkruus.

Aal wat hier is

Is fris.

Ik zai gain zun.

Ales zit dicht

En swigt.

* As veurege bladziede.

V

GEDICHTEN VAN 'T LEVENSMYSTERIE

I

't Rodoagt

t Rodoagt aan d'oosterkimmen,
Het licht schient overaal;
De zun begunt te klimmen
In 't woagenwied hailaal.

As ain groot helder loaken
Ligt overaal de snei
Op stroeken, wegen, doaken;
Op laand en boerderij.

De locht is fris en zuver,
En overwied het zicht
Op 't laandschop, blaank en nuver
In 't golden zunnelicht.

Zun komt no boven kimmen,
'n Rode ronde baal
En dut de sneie glimmen
En stroalen as kristal.

't Rodoagt in 't haile oosten;
Het licht schient overhel,
Het licht dat ons mag troosten;
Dat aaltied wezen zel.

Rodoagen mag 't van binnen,
Bie ons, mit daiper zicht:
Dat wie in ons ook vinnen,
De vonk van 't goddelk licht.

II

Witte roze

Witte roze:

Maank blad en doren

Is dien smetteloze

Blui geboren.

't Mysterie van het dubbellicht*

Het die opricht.

Dut die geven

Beeld van 't leven:

Dien doren smaart

En wondt het haart;

Dien blui gefit zicht,

Op 't aaiweg licht

Dat achter ale tiedelkhaid bestaat -

En nooit vergaait.

* Dubbellicht : oerstroalen woar zowel stof as gaist oet veurt komt.

III

't Leven

Ik bin in de wolkendrift,
In Wodans wilde acht,
Dei gait in mie as störm
Aldeur de duustre nacht.

Ik bin in 't oavendrood
Aan verre kim in 't zicht
Ik staarf mit de zunnedood
Moar goa weer op in 't mörgenlicht.

Ik vlaig mit de laaiwerkes
Zingend omhoog:
Mien vouten blieven op de grond,
Mien ziel rakt tot de hemelboog.

'k Bin in de zee in 't rustloos wuilen
Mit ales ken 'k mie aine vuilen:
'k Bin oet Gods wezen, oet 't hailaal:
'n Simpel vonkje, 'n kristal.

Ik bin 'n sprankje aaiweghaid,
'n Simpel klankje zuverhaid:
Ik bin 'n brokje stil geluk
Bie 't ogenruk.

Ik ken in mythen en legenden
't Woare leven vinden:
In 't örgelzingen
Heur ik mien wezen klingen.

Ik bin 'n stokje onaaindeghaid
Woar oet het aal bestait:
'n Blad atoom
Aan levensboom.

Moar... ik bin op eerde
In oorlog en nood:
Het 't leven nog weerde?
'k Bin baang veur de dood.

'k Mout zörge en knooien op plichten,
Op aarbaid mien aandacht ait richten
'k Stoa veur vroagen van goud en kwoad;
'k Zit in zörge en wait voak gain road.

'k Hecht weerde aan eer en bezit
Moar as 'k dood bin, ken dat nait mit;
'k Mout 't aan aandere overloaten,
In wezen ken mié 't nait boaten.

'k Zai hoaters, gounent dei 't leven vervluiken,
Ook gounent dei het kwoade zuiken
En vaalse wegen goan
En 'k ken ook mien aigen onvolmoakt bestoan.

Wat ik no waiten mog is dit
En, zetten 't zwaart op wit:
Wat is 't ènne van dit laid
Van 's levens tegenstriedegheid?

Blift 't aaltied deur
Zo, noa en veur?
Of ligt, dit ales wied vebie,
'n Hoaven van vrede en harmonie?

IV

Carpe diem

„Plok de dag,
Wees verdocht op slag",
Zo schreef 'n keer
Tweidoezend joar heer
De romainse dichter Horatius
(Tien plus)
In 'n gedicht
Aan zien vrunden richt.
Gaf e zo bliek
Van zien geliek?

„Plok de dag
Wees zo 'n bult mans:
Griep elke kans...

't Geluk
Is moar 'n ruk...."

Moar doagen as rode rozen
Mit bekorens
Dei hebben ook
Heur schaarpe dorens...

V

't Levensmysterie

Ik wol het daipste leven paailen
Moar kwam in daiper daip:
De weg was mie te smaail, te staail
Dei doar noar onnern laip.

Ik wol het levenswoater drinken
Oet held're, daipe, vrije wel,
Moar draaigde in daipte te verzinken,
En wos nait hou 't no wieder zel.

Ik wol de leste woarhaid vinnen
Dei lichtte mie van veern binnen,
Moar aal hou'n bult of ik ook wait:
De leste grond berek ik nait.

Ik wol het levensmeer bevoaren
Om 't overlaand te zain,
Moar dat kon ik nait kloaren;
'k Bleef mit miezulf allain.

Ik gong mien daipste binnen binnen
Om 't onbewuste oet te spinnen,
Moar tot mien groot verdraait
Heb ik de grote sleudel nait.

VI

As ik dood bin

As ik dood bin

En aine mien gedichten leest,
Meschain dat e den woarhaid vindt
In de gedachten van mien geest,
Zodat, as ik hier nait meer bin
Dat toch in joe weer leeft
En oet 'n aaiweghaid
Toch weer in wereld zweeft
En d'olle poaden gait:
Dat ik weer in joe leef,
En ie in mie.

As aine oet mien wereld dei herleeft
Nog schraiven ken
Om mien verdrait
En ik ook zien ellenne wait,
Den is gain schaaiden
Tussen hom en mie, en Aaiweghaid
Aan hemel noch aan eerd allenneg bonnen nait,
Moar is het aal in 't aal
Dat is en was en wezen zel.

Doarom: as ain mie leest
En rondlopt in mien ainzoamhaid
En in zien open gaist
Zien woarhaid mienent wait,
Denk den in joen tied ook aan mie,
Dei no op eerde draait en stait,
Onwenneg en onwis,
In twijlicht en in duusternis.

Ie veur mie en noa mie
Geef mie van 't aal wat troost en licht
Hier op mien levensweg,
Zodat as ie in mie herleev'
Ik joe hetzulfde geef en zeg.

VII

Ainzoam

De wereld laacht,
De wereld zingt
En drinkt het milde licht
Dat oet de hemel doalt,
Op blui en bomen stroalt,
Dei aal van hunneg roeken
Joa over d' haile wereld ligt 't gedien
Van zummerlicht en zunneshien.

En ik? Ik wol mie mit dei wereld aine vuilen
Moar 't was of kwoade gaaisten mie weerhuilen.
Ik zag de haile wereld bluien
Moar 't wol nait in miezulven gruien.
Ik bleef aal mit miezulf allain:
Ik kon de zun, de zummer nait meer zain,
Ik vluchtte binnen, ainzoam en allain.

Ik wol de oorzaak waiten
En zat moar mie miezulf te swaiten;
Ik wol de zunne in mie lichten
En begon dit laid te dichten,
Ik zeg 't zoas ook vuild en zain,
Het bleef bie woorden, „ik allain”!

'k Wil zun en zummer nait meer zain,
Loat ter moar onweer komen
En wind. De regen stromen,
En weerlichten,
Meschain ken dat mie wel verlichten,
Loat zwoare duundersloagen
Moar deur de wereld joagen
Joa, dat wil ik wel zain:
Ben 'k den nait meer allain?

VIII

Aal wat hierzoot bestaait

Aal wat hierzoot bestaait
Is zok in ons bewust:
'n Stroom dei aaltied gait,
En zunder rust
En niks dat aans bestait
As dat 't as 'n gedachte
Deur mien gaist hèn gait.

Ik bin de Westerwoldse Oa,
Dei stroomt in mien gedachten
En ik zok doar bewust,
Aal zunder rust.
Ik goa in bochten veur en noa
As Westerwoldse Oa
Mie slingern deur de waaiden
Dei zok van bozzen schaiden
In mien geest
En dei dit leest,
Gait net as mie
Het woordbeeld nait vebie.

Netuur en gaist dei binnen ain
En loaten 't haile aal zo zain,
En ook 'n daip verwachten
Wordt woarhaid in gedachten.

IX

't Vlammend zweerd

Wees stil, mien haart

Oet 't parredies verdreven:

Zo laang

De slaang

Blift in die leven

Blift doe in dizze stoat,

As speulbaal van dien aigen goud en kwoad,

Tot 't vlammend sweerd

Zok in die ommekeert,

En die wordt geven

De tougang tot de poort van 't leven.

X

't Ik-&-doe-mysterie

Ik bin het denken, het zuiken noar de weg,
Doe bist het overwinnen, het vergeten
Van ale muiten dei ik zeg.

Ik bin de wolken, het duuster van de dag,
Doe bist het milde licht dat deurbrekt
En moakt de wereld tot 'n lach.

Ik bin 't zuiken van de woarhaid, 't trieste schraiven
Doe bist gain vroagen en gain antwoord
Moar 't levend zingen van de aaiwen.

Ik wil 't aal waiten, bin 't wruitend verstaand,
Doe bist de ziel, het vuilen,
Het haart dat klopt en braandt.

Ik wil nait meer vinnen,
Moar mit die, op dien vleugelslag,
Het leven in, 't mysterie, onze körte dag.

XI

Dood en leven

Zo as bomen in de winter
Noakt en graauw van stain aal stoan
- 't Woater drupt van natte takken -;
Graauwe wolken deur de locht hèn goan,

Zo is in mie ook wel duuster
Aal mien denken en mien haart
En barst mie mien zwoare kop hoast,
En zai 'k ales even zwaart.

Zo as leite in koale bomen
't Sloapend leven den weer wekt
En oet ale jonge knoppen
't Neie blad noar boeten brekt,

Loat zó in mie, levenszun,
't Neie leven ook weer gruien,
Hoal ook oet mien olle stam
Neie bloumen; loat ze bluien.

XII

Panta rei*

Panta rei:

't Dwirrelt as snei

Aalweg vannei:

Ales beweegt toerloos

Tussen eerde, steerns,

Moan en zun,

Zunder enne of begun

In 't grote daal

Van 't kosmies hailaal

As wankel evenwicht

Tussen dood en leven,

Duuster en licht.

Panta rei:

Aalweg vannei,

Want niks op zokzulf bestait:

Ales is ain waarkelkhaid,

'n Stoage stroom van gaist en materie,

'n Ondeurgrondelek mysterie

Van waarheden in betrekkelkhaid

Doar gainain de grond van wait,

'n Nait te lezen

Leste wezen,

Want de gehaimenis

Dat ale worren is,

Ait weer vannei:

Panta rel.

* Panta rei: Ales stroomt.

XIII

Zeven varioaties op 't themoa 'ik'

In doageliexse proat

Heb ik 't nait aal te kwoad

Mit ik.

Zo bik:

Moar in zien daipste verbaand

Dóar gait mien ik

Mie boven 't aigene verstaand,

Zodat 'k nait vin

Antwoord op vroag: „Wat bin

Ik?"

Ik!

Ik! ! !

Dreidubbeldik.

2

Ik vroag

Zo noa en veur

Toch deur:

„Wat is 't

Dast bist?

'n Ego-ist

Van waig tot kist.

Of aaltied deur,

Doarnea, doarveur,

Of 't leste bloots

Wat doods?

3

Ik denk
Dus 'k bin,
Zeg 'k mit Descartes den,
Moar aal hou meer
Of ik ook wik: „Wat is dat „ik”,
Zo veul te minder
Bin ik vinder
Van „Wat bik”?

4

Bin 'k ziel in netuur,
Oet Godslicht en oervuur?
B'ik duuster en licht
In tegenzicht?
B'ik leven,
Oet grondeloze wellen
Tiedelk geven
Of aal moar,
„Wor”:
Oet tegenstriedegheden
In 't aaiweg wezen
Dei, zo 'kzulf vebie,
Zuiken vreed' en harmonie
Van 't leste strand
Van 't aalverbaand?
Bin'k 'n lutje kosmies
Aalgehail:
Van makrokosmos
Onderdail?

5

Ik,

Ikker

Ix.

Al dou 'k mien best,

Ik vin

Op 't lest

Aans niks

As I:

Vebie

De legende

Van X

De onbekende.

6

„Ken joezulf",

Zo ston aleer

't Oroakelwoord

In Delphi

Op tempelpoort:

Pebaaier

In joen daipst verwulf

Van binnen

De woarheid van joezulf

Te kennen.

7

Moar wat vin ie?
't Leste van joezulf
Blift joe mysterie
En 't hoogste wat ie kennen
Is 't zuiken van joezulf.
Aander oergrond nait te vinnen
Zoas ons 't oroakelwoord
Ook wist:
Doe bist.*
Joen leste licht
Schient achter woalen
En is nait meer
In woorden te vertoalen.

* 'Doe' , 'God' : 't mysterie of mysterium tremendum.

XIV

De levenswelle

In 't daipe duuster
Van dizz' Helle*
Doar borrelt oet de welle
Mit grondeloze boôm
Het woater van de levensstroom
Zó veur ons oog
Aal zuver noar omhoog,
Zodaj' in 't duuster dicht
Toch zain het licht
En as ie doar in 't daipste zwiegen
'n Dronk oet kriegen
Den drink ie joe
Veur ait:
Kloarhaid,
Wieshaid,
Woarhaid.

* 'Helle' is hier, noa veurchristelk Grieks inzain, 'onderwereld',
moar gain strafoord.

XV

Licht

Ik bin lichtgeleueveg:

Ik leuf in 't Licht

Dat oet zien oerstroalen

Ales sticht

En gefit ook zicht

In 't duuster dicht,

Allain

Let het zokzulf

In 't kosmies aalverwulf

Nait zain

Moar

Moakt allèn zichtboar

Steerns, eerde, moan en zun

En let, broken, ook zien kleuren zain aan 't oog

In wolken-oavendrood en regen's boog:

Het licht

Woar Gods gehaimenis in troont

En aal wat wordt en wezen zel in oerstoat ook in woont,

Het licht dat in ons aigen duusternis

Asmits ook schient en ait aanwezig is,

Moar nooit voloet begrepen wordt in 't haalfduuster laand

Van 't onvolmoakte menselek verstaand,

En toch

Ait levenswelle nog

In ons, in mie,

Dei zegt dat 't licht

Aal aiweg is

En gait ook nooit vebie.

XVI Tegenstriedegheid

Aal wat hier is
Liekt in zok tegenstriedeg:
Mit licht en duusternis,
Mit dag en nacht,
Mit kracht en tegenkracht
Tweiziedeg.
Zo binn' ook wie 'n
Mens mit hoat
Mor vroug of loat
Toch ook wel medeliedeg
En ook as 'egoïst'
Wel 'altruïst'.
Ons bestoan
In ain verbaand
Goan wie toch onderschaaiden
Mit ons verstaand
In tegenstriedegheden
Van ons wezen,
As geest en materie
En den goan wie 't weer oflaaiden
(Ons rede vebie)
Van 't aal-aine mysterie.

XVII

De stoever

Motto: Natuur is ons Parredies

Over 't laand
Gait no 'n stoever
En verwaait
Noar kim doargun.
Oet de raante
Van de schoever
Breken stroalen van de zun
En in locht omhoog
Bogt tere regenboog...

Aan 't veldgewas
Op 't laand
En spieren gras
Bie slootkaant
Blinken de druppen diamaant
En kruzemunt
En blui van vledderstroeken
Let zok no roeken...

Locht en wolken
Blaauw en gries...
Wereld is no
Parredies!

Random bliede
Vogelzaang...
En gain slaang!

XVIII

Ook hel?

Is netuur ook hel?
De ain vret 't aander wel.
De ain zien dood
Is 'n aandere levensbrood.
De zwaksten mout zok aait
Aan staarkste as over geven:
De mug aan 't swaalfke,
De wurm de merel,
Het gras de kou,
De kou de mens -
De mens het virus.
Moar ook de mens ---

Netuur is riek
En verheven
In 't geven van leven.
Netuur is ook wraid
In menaier doar dat op gait -

't Leven, twijziedeg mysterie
Van gaist en materie,
In lotsbestel, in godsbestel,
Blift zo ait wel:
Tussen hemel en hel.

XIX

Verburgen levenszin

Deurzichtig woazeg dookgedien
Over de veerten
Van ale heerten,
En broken zunneshien
In de zeuvenkleurenboog
Van de godenbrog omhoog,
In de lochten gries...
Is dit hierzoot 't parredies?

Eerdes zwaart en duustern
Dragt het lot van de dood
Moar over ales heur ik 't fluustern
Van 'n gehaimenis groot.

En in mien daipste gedachtenis
Wil op mine vroagen 'n antwoord ontstoan:
De daipste zin van 't leven
Is 't aalmysterie ondergoan
Achter 't deurzichtig woazeg dookgedien
Over de veerten van ale heerten
In broken zunneshien
In de zeuvenkleurenboog
Van de godenbrog omhoog,
In de lochten gries,
In het eerdse parredies
Boven eerdes zwaart en duustern
Boven 't lot van de dood
In 't over ales fluustern
Van 'n gehaimenis groot.

XX

Stille nacht ('n Variant)

Stille nacht, hailege nacht -
Boeten stroalt witte pracht
Van de snei, en ales zwig
En de steerns hoog en licht
Hollen hailege wacht:
Christus wordt verwacht.

Stille nacht, hailege nacht
Klokke ludt bried en zaacht
't Old verhoal weer ver in 't rond
Dat ook klinkt oet onze mond.
Elfen hollen de wacht:
Christus wordt verwacht.

Stille nacht, hailege nacht -
Kerstlicht stroalt bliede pracht
Oet de gruine levensboom.
Innerlieke vrede koom'
In ons haart vannacht:
Christus wordt verwacht.

VI
EERNST EN HUMOR

I

O1 maai 1940: 't noodlot

O1 maai in loate moannacht,
Op 't vrouge melkensuur,
Oam ik de frizze kracht
Van veujoarslocht in de netuur
Woar 't gruinjaand in het prille zicht
Nog nat van daauw en ongeschonnen ligt.

Den heur ik onverwacht, doargun vebie,
Explosie op explosie.

Donk're plumen swaarte rook
Stiegen in de lichte dook:
Broggen dei de locht in springen,
't Wraide laid van d' oorlog zingen.

En loater op de wegen,
De onzegen
Van vrumde, graauwe, soldoatenkolonnen:

Het noodlot is begonnen!

II

Mien moudertoal

Mien moudertoal dei mout ik schrieven
Om doarin ait miezulf te blieven,

Want meer as noar de doagse kaant,
Brenge e mie in het dichterlaand.

Hoognederlaands ken 'k ook wel proaten,
Moar nait mien daipste vuilen in achterloaten,

Dat gait op 't best in 't toalverbaand
Dat 'k mitkreeg oet mien kinderlaand.

Dat is 't gehaim, aan d'eerste woorden geven:
De poort te wezen noar het haart van 't leven,

En noar 't mysterie dat verburgen ligt,
Achter de woorden van 't gedicht.

III

Bommen

Bommen! Bommen!
De vlaigmesienen kommen,
Verrieten op heur onheilsjacht
De stilte van de zummernacht.
Bommen! Bommen!
De vlaigmesienen brommen,
Angst het mie in zien aarms nomen,
Zel mie wat overkomen?

Lichtkoegels schienen, Sloap en rust verdwienen,
Zuiklichten tasten noar de trieste locht,
Grenoaten vlammen, barsten in de locht.
Bommen. Bommen
Vaaln, vaaln bie drommen,
Sloagen deel op hoes en veld
Op wegen, ploatsen, mit geweld,
't Levent klopt heurboar in d' oaders:
't Is of 't zien sekonden telt.

Bommen! Bommen!
Ze kommen, ze kommen:
Gieren, gieren deur de locht.
Bommen! Bommen!
Zaaien nood en dood,
Verrieten mens en ploats,
En wonden eerdes schoot.

Den 't leste brommen:
De stilte is no weer volkomen
Moar dood en oorlog hebben heur tol weer nomen.
In stille nacht
Brannen vlammen, klinkt 'n jammerklacht,
En mien haart fragt baang:
Woarom in mensen dizze duustre macht?

IV

Fraizen aan weerzied streep!

Wie zaten elk op 't aigen stee
Bie duun en diek, aan zulfde zee,

Wie woonden aan het zulfde wad,
En tapten veul oet 't zulfde vat.

Wie druigen zulfde Vraize noam
En wazzen tou 't dieken zo bekwoam

Dat op de olle waddengrond,
Zaag ie ons polders wied in 't rond. -

Dou kreeg aan aander kaant van streep
De oorlogsgod joe in de greep

En kwam ie noar joen noaberlaand,
As vrund ja nait, moar as vijaand.

*

Dei noodlotstied is weer veble,
En op wat beters zinnen wie
En geven 'n kander bruierhaand
In vrij en Europees verbaand.

V

Opstalboom

Oet verre historie, (In olle legenden
En kronieken te vinden)
Bleef ons memorie
Van zeuven vrije Vraize zeelannen
Aan onze wad- en noordzeestrannen.
Oafgeveerdegden kwammen joar op joar
Noar heur laanddag doar
Bie opstalboom
Op haalfschaid tussen Jade en Eemsse stroom
Om te proaten over aigen zoaken
En om heur olle vrijhaid te bewoaken.

Maar ons olle Fraize veurzoaten
Wollen van heur vrijhaid niks lösloaten
En zo kwamen ze doar
Sikkom nooit in ain joar.

Dei olle vrije Vraize zeelannen
Gongen loater op in grotere verbanden
Al bleef men zok ook wel bewust
Van 't aigene van 't volk aan kust.
En zo bleef ook de gewoonte bestoan
Asmits ais noar de Opstalboom te goan,
Tou memorie en gedachtenis
Aan wat vanolds ons aigen is.

Postscriptum Poëticum

Ronnom in 't holt is het op 't heden
Bie Opstalboom nog goud te wezen
En stil en mooi is oprieloan
Woarlaangs ie noar dat stee tou goan.
Moar d' opmezzelde memoriestain
Is juust gain grote sieroad om te zain.
'n Grote monsterkaai of zwaarfstain
Zol ik doar duchtme laiver zain
Tussen drei opgoande bomen
Net woar ie liek op oafkomen,
'n Piramide van 'n kaai of zeuven
Leek meschain ook wel goud, wil 'k leuven:
As blievende gedachtenis
Aan wat de Opstalboom hier was en is
Ja, veur zeuven vrije Vraizen
Aan onze wad- en noordzeestrannen.

VI

Haalf-dove peerdsman in oorlog

Wat is dat toch veur knapperij:
Het is ja net of 't grommelt,
Moar 't is toch vast gain onweersbui
Want 't is ja 'n dag oet honderd. -
Vot toch peerd!

Heur aan!
Doar he je 't weer vannei:
Dat is vast wat biezunders;
En no zai 'k ook wat rokerij
Hier liek veuroet en gunders. --
Tou ol swaarte, vot!

Het is moar slim mooi aarbaidsweer!
't Gewas stait ter ook braid veur!
Dat peerdhakken 'dou 'k meroakel geern
En swaarte lopt moar stiekom deur.
Tou moar ol...

Verdam! Wat was mie dat 'n knal
Doar gait 'n brogge in de locht!
Is 't oorlog? Ja doar he-je 't al.
Men haar 't ja al wel docht...
Vot moar ol. Moak die moar nait zeneachteg.

Der vlocht no ook 'n vlaigmesien;
En doar he-je soldoaten!
Ik hol mien swaarte goud in lien,
Want wordt ook duchteg schoten.
Vot peerd! Vot!

Heb ie het no op mie verzain?
Joen koegels flaaiten om mie tou!
Ik peerdhak hier toch moar allain,
Da's toch gain kwoad wat ik hier dou?
Tou moar swaarte, wees moar nait baang.

No heb 'k al vairteg riege kloar.
Dat schaiten is gelukkeg doan,
En ik, ik peerdhak, peerdhak moar:
Tou moar ol!
't Stok mout kloar...

VII

In wilde baistehoeden

Ons alderoldste veurollen
Luipen (om waarmte te hollen
Bie het vissen en het joagen,
Teminnen in de winterdoagen),
Roeg en raauw in board en hoaren,
Bie de stromen en de moaren,
En op ongeboande poaden,
(Want 't wazzen roege nomoaden,
Zo dee meester ons vertellen)
Aal in wilde-baistevellen.

Moar perfesters gongen groaven
In ons wierden noar beschoaven,
Noar de oldste, laank verloren,
In dei grond verburgen sporen,
Om de woarhaid oet te vinnen,
Zo-as wie voak lezen kennen.
En onslu dèn te vertellen,
Van dei olle kammen, spellen,
Golden spangen, vonnen sporen,
Van ol hoezen, plougen, koren.
En den ook nog, leuf es even,
Van ol raive om te weven.

Mou'k veur zoaken in mien leven
Mie tels noar de stad begeven,
Of op culterele poaden
Om mien kennis bie te loaden,
Of ook wel noar 't peerdedroaven,
Zai 'k as taiken van beschoaven
Kerels, roeg in 't hoar, te lopen,
Vraulu winkels leeg te kopen,
Nait in linnen jak of schoeden,
Moar in wilde-baistehoeden.

En den denk 'k aan dei barboaren,
Doar 't zo stoer mit was te kloaren,
In heur wilde-baistevellen,
Zo as meester dee vertellen.

VIII

Westerwoldse Lorelei

Der voart op 't woater 'n roeiboot
Op Westerwoldse Oa,
Jongkerel aan de raimen
Kikt noar 't wichtje op de koa.

In borst doar klopt hom 't haarte,
Deur d'oaders bonst hom 't bloud
Deur 't wichtje op de wale
Al mit heur zummerhoud.

Noar wale stuurt e roeiboot,
Komt dichter bie de kaant
Woarzoet dat nuver wichtje,
Plokt bloumen op het laand.

Ze zingt van witte schoapkes,
En vlinders, lang nait sneu,
En gait aan kaante zitten,
Al in 'n bultje heu.

Moar 't bootje wil nait voaren,
Stoekt 'n ènne van de kaant:
Hou mout jong dat no kloaren?
Legt raimen oet de haand...

Van raante wil e springen
Op waa], op vaste grond,
Moar boot begunt te schommeln,
Hai 't woater in tot zien mond.

Het wicht begunt te schattern,
En gait ter gaauw vandeur,
En hai kropt kletsnat waal op,
En ropt vergees om heur.

Doar zit e no aan kaante,
Trekt oet zien natte goud,
Dat kwam no van dat wichtje,
Al met heur zummerhoud.

IX

Op Rederikerskoamer*

Heb ie al heard
Wat ter gebeurt
Op rederikerskoamer
As veurzitter oet ale macht
Dreimoal wel mit de hoamer slagt.
Op rederiek, op rederiek,
Op rederikerskoamer.
Op rederiek, op rederiek,
Op rederikerskoamer.

En dat e zee,
Zo op zien stee,
Op rederikerskoamer:
„As ik vergoadern open dou,
Heur ie mit aandacht aalmoal tou".
Op rederiek, op rederiek,
Op rederikerskoamer.
Op rederiek, op rederiek,
Op rederikerskoamer.

Tou sikketoar,
No doe eerst,
Op rederikerskoamer:
Kom moar slagveerdeg oet de houk,
Mit het verslag van 't notelnbouk.
Op rederiek, op rederiek,
Op rederikerskoamer.
Op rederiek, op rederiek,
Op rederikerskoamer.

* Ook zingbaar, op de wijze: 'O, Denneboom'.

De tied was dou
Aan veurdracht tou.
Op rederiekerskoamer:
En Kloas dei dee doar dou zien plicht,
Al mit 'n mooi, moar kört gedicht.

Op rederiek, op rederiek,
Op rederiekerskoamer.
Op rederiek, op rederiek,
Op rederiekerskoamer.

„'t Is goud, tien plus! "
Zee Kritikus,
Op rederiekerskoamer:
„Ik kan er niks as snarren van
Die voordracht van ons Klaas hier, man!"
Op rederiek, op rederiek,
Op rederiekerskoamer.
Op rederiek, op rederiek,
Op rederiekerskoamer.

En de memo,
Was moar zo zo.
Op rederiekerskoamer:
De spreker las het van pampier,
De leden dronken vlieteg bier.
Op rederiek, op rederiek,
Op rederiekerskoamer.
Op rederiek, op rederiek,
Op rederiekerskoamer.

En de kritiek
Dei gaf dou bliek
Op rederiekerskoamer:
Van inzicht, kunde en verstaand
En wieshaid oet de eerste haand.
Op rederiek, op rederiek,
Op rederiekerskoamer.
Op rederiek, op rederiek,
Op rederiekerskoamer.

„Ik zeg niet veel:
'k Heb 't wat in keel,
Op rederiekerskoamer:
't Gras is voor voet mij weggemaaid.
En 't is mij ook wat doorgewaaid." leerd
Op rederiek, op rederiek,
Op rederiekerskoamer.
Op rederiek, op rederiek,
Op rederiekerskoamer.

De kastelain,
Lait zok dou zain.
Op rederiekerskoamer:
En zee, het is aan pauze tou.
't Wordt tied da'k wat verdainen dou
Op rederiek, op rederiek,
Op rederiekerskoamer.
Op rederiek, op rederiek,
Op rederiekerskoamer.

Zo het dat west,
Ik wait nog best,
Op rederiekerskoamer:
Zo mennegain het doar verkeerd,
En doar ook vrijoet proaten leerd
Op rederiek, op rederiek,
Op rederiekerskoamer.
Op rederiek, op rederiek,
Op rederiekerskoamer.

En elkain wait,
Dei leest dit laid,
Op rederiekerskoamer:
Der was aaltied gezelleghaid
Aal zunder zörge of verdrait,
Op rederiek, op rederiek,
Op rederiekerskoamer.
Op rederiek, op rederiek,
Op rederiekerskoamer.

X

Doodsmiemeroasie van 'n ol boer

Ainmoal zellen ze mie rondvoaren

In ' holten hoes,

Linksom om 't veurgeslacht,

Veur swaarte koetse de peerden

Doar 'k ait wies mit was.

Koppel volk,

In kolle winterwind

Dat ogen troanen,

Mit haand aan houd.

Klokke ludt,

Da'k overlee.

Tot aine zegt,

„De leeste (h)eer

(h)is bewezen.”

De zin van dizze regels is,

Beleef ook joen begravvenis.

VII
HAARKSEL

I

De dikke boom

'n Boom,

'n Dikke boom

Der wezen mos

In 't Slochterbos,

Dat elk wel wos.

'n Boom,

'n Hoge boom

Mit dikke stain,

Deur wel hier kwam

Mit drei man haand in haand !

Moar net omspaand.

Dei boom,

Dei dikke boom,

Dei is nait meer!

Störm sloug hom deel mit onweer,

Zien leven al bie aiwen teld,

Wör broken deur het tiedsgeweld,

Mor boom veur ait en immer is

'De dikke boom' in gedachtenis

Van elke Grunneger zeun en dochter:

'De dikke boom', 'de dikke boom van Slochter'.

II

Golden ooriezer*

Iezer is iezer,

En gold is gold -

Loos is allèn

Dei dat ontholt!

Proat doarom nait

Van 'golden ooriezer',

Wees wiezer:

Zeg:

„'k Zet op mien kop

Mien oorgöld op."

* Fragment oet 'Kamperen in 't Midwolmer bos'.

III

Ondereerdse gangen* ('n Legende)

Holle gangen
Ondergrond
Liggen hierzoot
Ronomrond,
Gangen, dei ie hier betreden
Om te zuiken noar 't verleden?

Woapentuug van heufdelingen,
Schilderijen, olle dingen,
Kloostergoud van grieze nonnen,
Meer as ie bedenken können
Is doarzoot sikkom in blinnen
Ondergronds nog aal te vinnen!

Kisten van dik aikenholt,
Vol mit zulver en mit gold,
Rekken vol mit kloosterwien
Vrouger riept bie zunneshien:
Aal te hebben, as ie 't woagen
Oaf te goan op olle doagen
En dei gangen te betreden:
Ondereerdsen van 't verleden.

* Fragment oet 'Kamperen in 't Midwolmer bos'.

IV

Gruintied op boerderij

Nait allèn stedinten

Mozzen zok deur gruintied vechten.

Dat gol vrouger ook

Veur lutje boerenknechten,

Dei stuurde men noar noabers

Om 'groupvail' op te hoalen:

Den kon 't volk zo onder 't waark

Ja ook ais gnivveln en groalen

En 't knechtje nog 'n ploats wieder sturen

Mit zulfde bosschop bie heur buren,

Totdat hom den op 't leste bleek,

Dat 't flaauwekul was en 'n streek.

Ook stuurde men zo'n knechtje op stap,

Om 't golfscheer', veur de grap.

En lutjemaïd (bie 't schierschonen)

Mos noar de noabers om de 'Worstpatronen'.

Of 'n aander keer

Om 'raandscheer'.

Of op 'n bosschop (of 't bestaat)

Om 'n haalve kilo 'tisternait'.

V

Aan de schilder J. Faber

Wierden, heerten,
Doen van lichten,
Wiedwoagen open
Vergezichten.

Lougen, ploatsen,
Bogen, bomen,
Doar de stilten
Overkomen...

Wolkgerichten
Wad en laand
In heur roege
Störmverbaand.

Ales, oet dien hannen lopen,
Springt zo veur ons open:
Dien 'mystiek' - om oet te leggen
Wat gain woorden zeggen.

VI

Mien loug

Ronom de kampen koren;
Doarboven hemel blauw;
In 't midden kaark mit toren,
En bomen der omtou.

Wat hoezen, boskes, loanen,
Mit nander in 'n knoest,
Wat padjes om te goan,
Van veern net 'n toest.

'n Schoul, wat winkels, smederij,
'n Dreisprong van de wegen,
'n Singel mit 'n pasterij,
En toenen, brokjes hegen.

'k Zai in gedachten nog de meulen stoan,
De haarbaarg, nuimd 'De Witte Zwoan'.
De nortonpomp, het tiggelwaark
Bie 'ol Koudaip en achter kaark.

't Is 't Viskenij, en Hungoaheert, of Sarrieshut,
Dei ons aan vrouger denken dut.
De neibaauw ligt aan boetenkaant,
Mit 't vrije zicht op 't open laand.

Zo ligt het loug doar as in 't web 'n spin:
Het roamwaark van de droaden
Dat bin de sloten, wegen, poaden
Woartussen aal de boerderijen stoan
Dei heert aan heert het veld in goan

In 't loug doar ik geboren bin
En ook mien aarbaid vin.

VII

Grote Huno*

Doar ree 'n ridder biederhaand
Al deur het Woldoldamsterlaand.

In vol gelop dreef e zien peerd:
Op zied haar e zien blaanke sweerd.

Elk dei hom zag, dei keek hom noa:
De heufd'ling Huno Hunengoa!

In 't olle loug bie Lesterhoes,
Doar ruip e: „Is de smid in hoes?

Besloag de houven van mien peerd,
Moar leg de iezers net verkeerd!" ,

Van dei van Grunnen, van de Stad,
Dei wazzen op het oorlogspad

In 't vrije Oldambt en zöchten noa
De Grote Huno Hunengoa.

De smid dei sluig dou Huno's peerd
De iezers onder, net verkeerd!

Dou ree de heufd'ling biederhaand
Weer deur het Woldoldamsterlaand.

In vol gelop dreef e zien peerd;
Op zied haar e zien blaanke sweerd.

Elk dei hom zag, dei keek hom noa:
De ridder Huno Hunengoa.

* Dit is 'n variant op 'Sebo Hunengoa' oet 'Miemern in twijduuster'.
(noa 't schrieven doarvan) vonne oldere gegevens over dizze legende.

Dou stadgers kwammen op zien spoor,
Dei zok in 't wiede veld verloor,

Dou ruipen ze: „Hom noa, hom noa:
De grote Huno Hunengoa! ”

En juigen deur 't Oldamsterlaand,
Moar net noar de verkeerde kaant.

VIII

't Kerkje van Marsum (1160)

Hoog op de wier
Zai 'k 't kerkje hier
Zien toren
Locht in boren.

Op 't dak de monniken, de nonnen:
Om 't aander aal omronnen.

In roamens ogenwit:
Pupillen as van git.

Aan zien muren,
Rust noamloos 't veurgeslacht.

De hemel roem,
De kim is zaacht
Om Gods macht.

IX

Grotten van Han

Laange ondergrondse gangen,
Aal van boven heer behangen
Mit lichtgele drupstainpegels...
Op de grond stoan net zok kegels.
Spelonken, grotten holen,
Daip in rots en stain verscholen.

Blaanke zoden zai ie stoan
Dei tot aan de zolders goan
En dei hoge beunen
Mit heur droagkracht steunen,
Hoge, ondereerdse zoalen
As verheven kathedroalen:
Keuningshallen van pelaaizen
Doar ie joezulf in verlaizen
En doar de verwulven blinken,
Echo's doezendmoal weerklinken!

Roemten, ja zó onbemeten,
Dat ie 't wereldse vergeten
In 't mysterieuze licht
Dat hier over ales ligt.
Tot je op ondereerdse stromen,
Deur de leste grot hen kommen,
Woar deur braide rotsenpoort
't Helle daglicht gloort...

X

Mörn aan diek

De stilte is hier zo volkomen,
As veur de wereld was...

In grondeloze roemten de stromen
Van wat aal-aaiweg is en was. -

Over de golven zweeft
In mie
Om mie
Gods geest
En leeft.

„Eerde en hemel, weest
Oet 't aaiweg oamen
Mit aigen noamen!"

Dou wör het Licht
En 't vergezicht wiedhèn, wiedoaf
Van hemel, laand en heert en hof
En verre zee en kim en vloud

En 't was aal goud...

XI

Oldamster loug

Oldamster loug:
'n schoul, 'n kroug,
'n hoes of wat
langs weg en pad
oetstrekt,
mit 'n gruïn gedien
in stroomlien
overdekt
woar locht en bomen
aan 'nander komen
en heert aan heert,
in aanleg
loodliek
op weg,
tot aan de diek
op strekt;
mit 't hoogste te zain
Kerk en toren van bakstain
op 't stille hof...

Om het mysterie
Van de gaist
En van de stof.

XII

D' olle geute sprekt

Ik slinger mie deur 't laand
Van aine kaant noar aner kaant.
En loop in bochten, haildaal vrij,
Van boerderij tot boerderij
En elke sloot en zwet geft loater
Mien stroom zien overschot aan woater.

Ik was al veur de indiektied
Van Dollartzee 'n olle riet,
Moar no bin ik 't stroomkenoal,
Van meulentocht mit 't stoomgemoal
En krigt mien daip 'n hoger boom,
As 'k deur de woatermeulen koom.

En immer roest de wind zien laid
In 't raait, dat in mien walen stait.
Ik stroom het Lutjeloug vebie;
In bin 'n stokje poëzie
In 't strak en liek en braid verbaand
Van 't groot en open polderlaand...

Zo kom ik langs de polderdiek -
Asmits wat bogen, moar maist liek -
En wor aal langer en ook braid,
Woar ik op 't lest de Fiemel hait,
En kom den noar de ziel op glee,
Tot 'k weer belan in open zee.

XIII

Aan Oostfraizen

Nuim ons hierzoot gain „Hollaand":
Hollaand ligt in 't westen!
Ons voaderlaand hait „Nederlaand",
En dat is zo het beste.
Wil ie ons regionaal benoamen,
Wilt ons den „'t Grunneger Fraislaand" oamen!
Wie nuimen joe mit goud verstaand
Ook ja gain „Pruuzenlaand",
Moar 't noaberlaand: „Oost-Fraislaand"?

XIV

Oostwolmerpolder

Vief-'t-haalve aaiw verleden
Brook diek* om 't Raaiderland,
Bie Palmar op drei steden
Deur störvlound overmaand.

In Dollert gong verloren
Aal 't laand in westerhouk:
Van Finnerwolmer Goldhoorn
Tot Korengaast Noorbrouk.

En deur de zulfde rampen
Kwam Oostewold aan zee:
Van 't loug noar kwelderkampen
Was 't nog gain honderd tree.

Twei aaiwen no verleden
Dou lee men om het sliak,
Om boerenlaand te weden,
'n Neie woakerdiek.

Dat laand was weer aal wonnen
Op 't uterdiek en zee;
'n Neie tied begonnen
Mit koren op dat stee.

Tweihonderd joar van older
Is no dat laand al weer
Van d' Oostwolderpolder.
Zee zai je hier nait meer!

* Diek van 1450. Wat nou Oostwolmerpolder is, wer indiekt 1769.

XV Kerstnacht
(1964)

Kerstnacht.
Helle steernlicht!
Wat wordt verwacht?
Wat is 't bericht?

Hoog aan d' hemel
Steerns pinken:
„Wilt op eerde
Dit bedenken:

Wat ie zo dag en deur verloren
In 's werelds duusternis,
Dat worde joe no vanneis geboren:
Dat 't Godslicht aaiweg in en om joe is."

Dat is veur ons betaikenis
Van Kerstnacht dei 't op heden is:
Van steern dei bleef stille stoan,
Van herders dei noar Bethlehem goan,
Van 't zingen van de engelkoren,
Van 't Christuskind veur ons geboren.

XVI

't Olle joar

(1963)

Ik zai hom goan:
Stokold, ontdoan,
Mit last en staf
Noar 't open graf,
Hoast staarvenskloar,
't Olle joar!

Verkleumd, verblaaid
In 't graauwe klaaid:
Belast, beloaden
Mit ale doaden
In zien tied bedreven...

Moar 'n bult méêr, nait vervuld,
In schaar en schuld bin achterbleven!

Nog braandt
De levensfakkel in zien haand.

Aan raand
Van 't graf, mit oetgestrekte haand
Stait 't neie joar
Al kloar
Dat 't licht nait oet en gait,
Moar schienen zel in ale aiweghaid.

XVII 't Oljoar sprekt
(1964)

Ik bin zulf nait.
Allèn begrip, getal, 'n stôk beroaden
Dat no in joen gedachten stait
Van aal betreden poaden
Bie leste omtocht om de zun
Van werelds raaize zunner en, - begun...
Op wentelnde moat van aiweg naid.

Ik bin dei som van wuilen, jachten,
Van lieden, onrecht en verwachten,
Van denken, doaden klain en groot
Dei deelvool in joen levensschoot.

Ik stoa vandoage veur mien dood
In joen gedachten en bezinnen.
Nait dat mie dat begroot:
- Ikzulf heb gain bevinnen -

Begroten is veur joe:
Joen credit en joen debet!
Zai noar wat kaant
Balans
Van levensdaans
Bie joe de deurslag het.

XVIII

Ol joar

(1962)

't Olle joar dat gaat veurbie.
Zo gaat de tied, zo goan ook wie
(As dag en uur) hetzulfde pad,
Dezulfde weg, veurbie aan wat?
Veurbie in 's levens daipe schoot,
Veurbie in poorten van de dood?
Veurbie in 's levens leste grond?
Veurbie? òf aaiweg in het rond
Aalaaieweg op zien zunneboan?
Veurbie? òf aaiwegdeur atoom
op golven van de levensstroom?

Het leven in zien aalverbaand
Is Gods gehaaim, dat ons verstaand
En ons begrip te boven gaat
En doarom zing en zeg wie aait:

Het olle joar dat gaat veurbie.
Zo gaat de tied, zo goan ook wie.
Heur! klokke tikt aal opgewonnen
De leste uren tou sekonnen,
Het olle joar is staarvenskloar.

Veul zegen in het neie joar!

VIII
GREPEN OET DE EDDA

't Wikken van de Wolwa*
(Strofen oet de Voluspa)

I

Om stilte vroag ik
d Hailege geslachten,
De grote en lutje
Kinder van Haimdaller:
Ik wil Wodan
No wieshaid wikken,
De olle mythen,
Dei 'k as eerste ken.

2

Mie heugen de reuzen,
In eertied geboren,
Dei, laank leden,
Mie 't leven gavven:
Negen werelden,
Negen roemten,
De olle moatboom
Onder de grond.

3

In oertied was 't
Dat Ymir leefde.
Der was gain laand, gain zee,
Gain zolte wagen,
Der was gain eerde:
Grondeloze oafgrond allèn,
En naargens gras.

* Oorsponkelijk in 1938 verschenen bij B.V.Uitg.mij. Elsevier,
Amsterdam, in de bewerking/vertaling van Prof. de Vries.

4

Bors zeuns

Eerde mouken,
En vernuimde¹⁾
Midgard ook.
Zunne scheen
Op rots in 't zuden,
De grond oet wos
De gruine look.

5

Zunne oet 't zudem,
Gezel van de moane,
Lee dou heur haand
Om raand van de hemel.
Zunne wos nait
Woar heur zoalen wazzen,
Sterens nait wozzen
Heur stee aan de hemel.
Moane wos nait
Van heur macht.

6

De roadende²⁾ goden
Noar rechtstoul gongen,
De hailege goden
Huilen dou road.
Nacht en moane
Gavven ze noamen,
Bepoalden de mörn,
De middag ook,
Net as de oavend,
Om de joaren te tellen.

¹⁾ Ned. „beroemde“.

²⁾ Ned. „raad verschaffen, beraadslagen“.

7

De Oazen dei woonden
Op de Idoavelden,
Ze timmerden Tempel en altoar,
Ze mouken 'n smederij
En smeedden 't gold
En haauwden de tangen
Op 't iezerblok.

10

De hailege goden
Minzoam en krachteg
Van 'Oazengeslacht
Dei gongen noar 't hoes.
Ze vonnen bie 't woater
Onmachteg en zwak,
Ask* en Embla*
Nog zunder leven.

11

Ze haren gain oam,
Ze haren gain inzicht,
Gain stem en waarmte
En wezenstrekken.
Oam gaf Wodan,
Inzicht Honir,
Waarmte gaf Lodur
En wezen.

* „Es" en „Olm", doar man en vrouw oet schoapen worren.

12

'n Esk wait ik stoan
(Yggdrasil hait-e
Hoog en mit heldere
Hailvocht begoten.
Daauw van zien takken
Vaalt op de eerde.
Aan welle van tied
Staaite, aaiweg gruin.

13

Drei wichter komen
(Dei veul waiten)
Oet het hoes
Onder de boom:
Urd hait de aine
d'Aander Verdandi.
Zai sneden de runen.
Skuld hait de daarde.
Zai wikten de toukomst,
Bepoalden 't leven
Van de staarvelingen
En 't lot in de stried.

21

Allèn zat ze* boeten
Dou d' olle kwam.
De Oazengod
Heur keek in 't oog.
Wat vroag ie mie
En wil ie waiten
Wodan 'k wait wel
Woar dien aander oog is.

* de Wolwa zulf.

22

In de vernuimde
Welle van Mimir,
Drinkt e de mede
Elke mörn.
Heur gaf Heervoader
Ringen en spangen
Veur teuverkrachtege
Toukomstwoorden.
Zai zag wied en zied
Over wereld hèn.

25

Van Balder zag ik
't Bloudover
En het onhaail,
Veur Wodans zeun.
Der ston op 't veld,
'n Slaanke loot
En haildaal liek:
'n Moaretak.

26

Dou wör de twieg,
Dei onschuldig leek,
'n Dodelk woapen,
Votslingerdeur
Blinde Hodur.
Balders bruier
Was al geboren
Dei wroak nam
Veur Walvoaders zeun.

27

Vast bonnen zat
In 't bos bie de welle
De slaauwe Loki
Dei list beroamde
Doar zat ook Sigen
Mit heur leed
Om 't lot van Loki.
Wat wait ie nog meer?

37

Garni* hoelt 't oet
Veur Gnipahellir.
De baand dei brekt,
De wolf springt.
'n Bult wieshaid wait ik,
Wied ken ik schaauwen
Het staaarke noodlot
Van de Oazen.

39

De reuzen binn' kloar:
No brandt de moatboom,
Haimdaller blast op hoorn
Dat 't klinkt in de hemel.
Wodan hoalt road
Bie 't heufd van Mim.

* bewoaker van onderwereld.

Opmaarken: De strofen 37 t/m 50, in mien soamemvatten
worden ook as 'Godenschemer' aandud.

40

Yggdrasils stain
Schudt en trilt,
De olle boom kroakt,
En alen bin baange
Dei roaren noar Hel,
As Surds verwant
De slaang verrit.

41

Wat is der bie de Oazen,
Wat is der bie de Alven?
Reuzenhaim dreunt.
De Oazen hollen road
De dwaargen steunen
Veur de zwoare deure
En de muur van rotsen.
Wat wait ie nog meer?

43

Rhym ridt oet 't Oosten
En holt zien schild omhoog.
De wereldslaang kronkelt
Wild van kwoadhaid
En jagt de golven op.
De oarend schraift,
De lieken verrit-e;
Lös komt Nagelfar*.

* dodenschip, moakt van noagels van verdronken lu.

45

Oet 't zuden komt Surd
Mit 't vlamvend sweerd;
De gensters fonkeln
Van 't godenwoapen;
Rotsen barsten,
Reuzen valen,
De helweg goan mannen,
De hemel split.

46

En Frigg gebeurde
De tweede smaart:
Dou tegen de wolf
Walvoader stree
En Freijer de stried
Mit Surd begon.
Den zel valen
Alvoader.

47

Staark stridt de zeun
Van zegevoader,
Widar, op 't slagveld
Tegen de liekenwolf.
Hai stöt mit zien haand
Zien sweerd in 't haart
Van de vraide wolf:
Zo vrekt-e Wodan.

50

De zun wordt swaart;
In zee zinkt d'eerde;
Oet hemel valen
De heldere steerns.
Damp en vuur
Kringt deur mekoar;
Hoog noar hemel
Slagt de vlam.

52*

Omhoog zai ie komen,
Aandermoal,
De gruine eerde
Oet de zee.
Beken schoemen;
Weer schut de oarend
Deel van de rotsen Belust op vis.

53

De Oazen komen
Op Idoavlake,
Spreken oordail
Over wereldslaang
En zuiken weer
De runen,
De olde runen,
Dei Wodan von.

* De strofen 52 t/m 58 stoan bekend as de neie scheppen.

54

Akkers wazen
Weer nei bezaaid.
't Kwoad verdwient;
Balder zel komen;
Hodur en Balder -
Weer in ain oar -
Zellen wonen in Walhal. -
Wat wait ie nog meer?

57

In zunlicht glanzend
Zai ik 'n hal
Mit golden doaken
In Gimle stoan.
Wakkere helden
Zellen doar wonen
En zunder zörge,
En bliede leven.

58

Den komt de droak
Oet 't duuster aanvlaigen;
De gladde slaang
Oet 't schemerduuster
Vlogt over 't veld,
Dragt op zien vleugels
Nidhogg, de lieken;
No verzint-e veurgoud!

II

't Begun zunder begun
('n Wegwiezer)

'n Grondeloze oafgrond was Ginurgagap.
Doaroet ontstonden de vuurwereld Muspelhaim en
de ies- en nevelwereld Nevelhaim.
Doartussen ston de reus Surd op wacht
Mit 't dammend sweerd.
De welle van Nevelhaim was Hvergelmir.
Aal zien woater bevroor.
Moar 'n lichtstroal van Muspelhaim kwam Surd toch Vebie
noar Nevelhaim; wat ies smolt.
Doaroet ontston Ymir de reus,
En Audhumla, de kou. Dei vödde Ymir mit heur melk.
Dou Ymir sluip, gruide oet zien vouten de reus Thrudgelmir,
Stamvoader van de iesreuzen.
Zien zeun was Bergelmir, dei overleefde de „zundvlood“, dei
oet Ymirs bloud ontston in de stried mit Börr zien zeunen.
Ardhunla slikte oet 'n iesblok Buri,
De voader van Börr.
Dei wör mit de reuzin Bestla de voader van de Oazen:
Wodan, Vill* en Ve.
Zai mouken de wereld en de mensen. De wereld oet Ymir, de
mensen oet de bomen Es en Olm.
Wodan gaf de mens levenskracht.
Vill verstand en gevuil
Ve 't vermogen van de zintugen.
Yggdrasil, de wereldes, is 't zinnebeeld van de tied en 't leven.
In Asgard wonen de goden. In Utgard zit 't duuster en 't
kwoad van Loki en Fenris de wereldwolf.
Doartussen is Midgard, de mensenwereld.
De levensboom krigt zien levenswoater oet de Urdarwelle.

* in 'n aander mythe 'Hoenir' nuimd.

III

De scheppen

(Aigen tussengedicht)

Tussen onmetelke nevels

En 't glèn en machteg kosmisch vuur

De grondeloze roemten ---

Wachter as 'n muur:

De reus Surtur

Op zien heert

Dei elk contact blokkeert

Mit 't vlamvend sweerd.

'n Lichtschichtflits, nait noa te zain,

Schut toch de reus vebie inain,

Van Muspelhaim noar Nivelhaim

Slit dunder AIM.

De kloof is overwonnen

De kringloop van 'n neie scheppen

Is begonnen...

IV

Laid van Grimnir

(Strofen 34/35, 't Scheppensverhoal)

Oet Ymir's vlais

Wör d'eerde schoapen.

De braide zee oet zien bloud.

Baargen oet bonken

Bomen oet 't hoar.

Oet zien doodskop de hoge hemel.

En oet zien wiembraauwen

Mouken de bliede goden*

Midgard veur 't mensengeslacht;

En oet zien hazzens

Mouken ze de haile vloot van wolken.

* Wodan, Vili en Ve.

V

Havamal of: 't Laid van de hoge Runenwieshaid

(Strofen 111 en 114*)

Ik wait dat ik hong
Aan de winderge boom,
Negen nachten laank,
Wond deur de speer
Om Wodans wille;
Zulf, om mie zulf,
Aan de wereldboom
Doar gainaine van wait
Oet wat worrels e gruit.

115

Ik kreeg gain eten,
Ik kreeg gain drinken,
Op 't èn keek ik omdeel,
Kreeg de runen in haand;
Onderwiel ik raip
Pakte ik ze op,
En vol dou noar ondem.

116

Negen laiden
Leerde mie zeun van
Bolthor, Bestla's voder
En ik kreeg 'n dronk
Van de lekkere mede,
Oet Odrerir opschept.

* De strofen 114-118 lieken mitnander op 'n inwijdensgedicht.

117

Ik begon te gruien
En wies te worren:
Woord mie van woord
Brochde tot woord;
Waark mie van waark
Brochde tot waark.

118

Runen zelstoe leren:
Ontroadselde taikens,
Slim machtege stoaven,
Slim staaarke stoaven,
Dei kleurde de krachtege zainer;
Dei mouken de machtege goden,
Dei ritste de heer van de roadgevers.

VI

Havamal II: Levenswieshaid

1

Aal deuren,
Eer men ze deurgait,
Mout men bekieken
En onderzuiken,
Van nooit wait aine
Of der gain vijaand wacht
Op vlouer.

2

De gevers haail!
'n Gast is komen!
Woar zel-e 'n zitploats kriegen?
Te hoasteg is aine
Dei zokzulf 'n stoul krigt,
Zunder dat-e nuigd is.

6

't Paast gainaine
Mit zien verstand te pronken:
Men ken beter verzichteg wezen.
Aine dei wieselk swiegzoam
Bie 'n hoes komt,
Bespoart zokzulf spot en verdrait.

7

As 'n bedochtzoam man
Aan 'n moaltied aanzit,
Den zel-e zwiegen en lustern.
Mit zien oren heurt-e,
Mit zien ogen zugt-e;
Hai nemt zok aaltied in acht.

9

Dei is gelukkeg,
Dei bie zien leven,
De roum van 'n wieze verkrigt.
Voak is tot schoade
De slechte road
Oet de borst van 'n aander.

12

Zo haailzoam is nait
As men wei maint
Mede veur mensenkinder,
Van hou meer aine drinkt,
Hou minder blift-e boas
Over zien denken en doun.

16

Wees gain sloaf van de beker,
Drink bier met moate;
Zeg wat neudeg is òf zwieg
Van onbetoamelkhaid;
En gain mens dei die beschuldegt,
Gaist vroug in de veren.

22

'n Onwies man
Maint dat-e ales wait
As-e stil in 'n houkje zit,
Moar hai wait nait
Wat-e zeggen zel
As aine perbaiert hom aan 't proaten te kriegen.

23

Verstandeg is aine
Dei vroagen ken
Moar zulf ook wat zeggen ken.
't Is nait meugelk
Veur 'n mens te verbaargen
Wat der omgait in joen gaist.

25

Dei nait zwiegen ken,
Zegt moar aal te voak woorden
Dei gain zin hebben.
't Proatzaik man
Dei zien kwoad der moar oetflapt,
Is zokzulf voak tou schoade.

64

Men priez' bie oavend de dag,
De vrouw noa heur dood,
't Sweerd noa de slag,
't Ies op de wale,
'n wichtje noa 't trouwen,
De mede noa de dronk.

60

Vei gait dood
Vrunnen goan dood
Ook iezulf goan dood.
Moar nooit staarft
'n Goie noam
As aine dei bie zien leven al haar.

61

Vei gait dood,
Vrunnen ook,
Ook goa ie zulf dood,
Moar ain ding wait ik
Dat aaltied blift:
't Oordail over de dode.

VII

Balders dreum

1

Oazen gongen,
Aalmoal noar 't Ding;
Ook Oazinnen
Aal mit mekoar.
Ze houlen road
Woarom Balder
Kwoade dreumen haar.

2

Wodan gong hèn dou,
Heer van Oazen,
Legde op Sleipnir*
Vlogge 't zoadel;
Ree dou omdele
Noar Nevelhel;
Kwam bie hond
Dei hel bewoakte.

3

Mit bloud wazze
Bevlekt, en roazend
Blafte tegen
De runengod;
Wodan ree wieder;
Eerde dreunde
Dou e kwam bie
't Hoes van Hel.

* 't peerd van Wodan, mit acht poten.

4

Dou reed Wodan
Noar oosterpoort,
Woar ja 't graf
Van 'n Wolwa was.
Begon dou mit spreuken
Dode te wekken,
Tot dei oprees
En tegen hom zee:

9

(De Wolwa):
Hodur zel brengen
De laange twieg
En zel doarmit
Balder vermoorden
En Wodans zeun
Zien leven nemen,
Ik sprak onder dwang
No hol'k mie stil.

13

Ie bin nait Wegmak,
Zoas ie zeden,
Moar Wodan bin ie
De heer van d' Oazen,
Rie 'n hoes tou, Wodan,
Gain aine zel ooit
Weer bie mie komen,
Loki is lös
En 't noodlot komt
Over de goden.

VIII

Havanal III: Teuverspreuken

124

Spreek 'n woord
Op de sprekersstoule
Bie de welle van Urd!
Ik zag en zweeg,
Ik zag en dochde;
Heurde 't haileg woord,
Heurde van runen proaten,
Hou dei te roaden
Bie de hall van Har*.
In de hal van Har
Heurde ik dit zeggen:

125

Ik ken de spreuken...
Dei gain keuningsvraauw
Dei gain mens ook wait.
Hulp hait de eerste,
Dei joe helpen zel,
Bie zaikte en zörgen
En allerhande tegenheden.

127

Den ken ik daardens...
Dei in nood de vout
Van mien vijand
Vaast binnen;
Ik proat den stomp
De punt van zien sweerd
En gain snee
Ken zien stoal meer moaken.

* Harr - Wodan.

129

Den ken ik viefdens...
As ik vlaigen zai
'n Speer in de stried
Zó haard vlogt-e nait,
Of ik breek zien voart
As ik hom opmuit
Mit 't oog.

137

Daartiendes ken ik...
As 'k deupen* zel
Mit woater 't lutje jong,
Hai zel nait valen,
As-e komt in oorlog,
Hai komt nait om,
Deur gain sweerd!

138

Vairdens ken ik...
As 'n vijand
Mien bainen strikt:
Ik zing den 'n laid,
Dat ik lopen ken;
Van mien bain vlogt de strik,
Van mien polze de baand.

142

Achttiendes wait ik...
Wa'k elk gehaim hol
Veur 'n mouder ook,
En veur 'n moagd.
't Is aaltied 't beste
As moar aine 't wait,
Of allèn dei mie in
Aarms nemt
Of dei zien bruier 'k bin.

* hier haaidens ritueel.

143

No is Havamal zegd
In de hal van Har;
De mensen tot haail,
De reuzen tot onhaail,
Haail dei ze zon;
Haail dei ze kent
Tot nut veur wel ze vernam,
Tot haail veur wel ze heurde.

IX

Havamal of 't Laid van de Hoge Runentoal (vervolg)

29

Goud is 'n boerenploats,
Al is-e nait groot;
Boas is elk in zien aigen hoes,
Het-e moar twei geiten;
Van twiegen 'n dak,
Da's aaltied nog
Beter as schooien!

30

Goud is 'n boerenstee,
Al is-e nait groot;
Elk is boas in aigen hoes.
't Haart blödt
Dei schooien mout
Om te leven.

31

Zunder woapen
Mout gain man raizen
Onderweegns; nog gain stap,
Van nooit wait-e
Of-e domt
Zien speer nait neudeg het.

32

Veur zien vrund,
Mout 'n man 'n vrund wezen
En veur 'n goave
'n Goave weeromgeven.
Laag tegen laag,
En list tegen leugen
Mouten mannen inwizzeln.

43

'n Moateg verstand,
Dat past 'n man.
Hai weez' nait aal te wies.
Déi mensen leven
't Gelukkegst,
Dei nait ales waiten.

58

'n Levende zeun
Ook loat geboren,
Is 't beste veur 'n voader
Dei vol in de stried.
Der staat bie de weg
Gain stain op 't graf
As verwanten dei nait
Oprichten.

X

Laid van Waftrudnir*

11

(Waftrudnir):

Zeg mie Gangroad

Astoe op de vlouer

Mit mie strieden wilt

In waiten:

Hou hait de hengste

Dei elke mörn

De mensen de heldere

Dag brengt?

12

Wodan:

Skinfaxi hait,

Dei smörns

De stroalende dag

Aan de mensen brengt.

Gain beter ros

Is der bie de goden,

Zien moanen glanzen

As gold.

14

Hrimfaxi hait

Dei de hailege goden

In 't oosten de nacht bringt.

's Mörns druppen

De druppen van zien bit,

En doar komt de daauw heer.

* een reus.

16

Ifing hait de stroom
Dei 't laand van
De roadende goden
Schaidt van 't Reuzenlaand;
In aaiweghaid zel-e
Open broezen;
Nooit wordt zien
Woaeter tou ies.

29

Laang veur d'eerde ontston
Wer Bergelmir geboren.
Thrudzelmir was zien voar
Dei stamt van Hergelmir.

31

Waftrudnir:
Oet de störmgolven
Sputterden druppen vergif;
Dat gruide tou 'n reus,
Doar stammen aal
Ons geslachten van oaf,
Dat gaf ons, reuzen,
De grimmege oard.

43

Van de runenwieshaid,
Van reuzen en goden
Wait ik de woarhaid wel,
Omda'k in elke wereld was.
Ik zag negen werelden
Tot in Nifelhel tou;
Doar hebben doden heur hoes.

46

Veul heb ik raaisd,
'n Bult heb ik zain,
Veul van goden leerd.
Woar komt zun heer,
Aan 't hemelgewelf,
As Fenris dei doodmoakt het?

50

Wat enne
Is Wodan beschoren,
As de godenwereld vergaait?

52

De wolf verslindt Walvoader den,
Moar Widar nemt wroak:
Hai rit hom open
Zien monsterlieke bek,
En moakt hom dood.

52

Veul heb ik heurd:
Wat flusterde Wodan
Veur Balder verbrandde
Zien zeun zulf in 't oor?

53

Gain staarveling wait
Wat ie veur gehaimen
Joen zeun in 't oor
Influusterd hebben.
Mit aigen mond
Heb ik meneg woord
Van oorsprong en ènne verteld.
Ik mat mit joe, Wodan,
Aal mien waiten.
Moar de wieste
Van aalmoal
Wazzen ie.

XI

Laid van Grimnir

4

't Laand is haileg
Dat ik liggen zai
Dicht bie Oazen en Oazinnen.
In Thrudhaim zel
Donar wonen,
Totdat de goden vergoan.

5

Ydalir hait
Woar Uller* het
'n Heerleke hal.
Alfhaim is
Vrouger aan Freyer geven.

8

Gladshaim is de viefde
Woar, van gold baauwd,
't Wiede Walhall ligt,
Doarhèn hoalt Wodan
Elke dag weer
Dei in de stried valen.

20

Glitnir is de tiende;
Van gold binnen heur zoden,
't Dak is van zulver.
Doar woont Foresti
De haile dag
Dei ales verzint.

* Uller: Wintergod.

Hugin en Munin¹⁾
Vlaigen de haile dag
De viefde wereld deur.
'k Bin baang dat
Hugin nait weerkomt;
Veur Munin
Vrees ik nog meer.

28
Walgrind hait
Op de waaide de hege
Van de haailege poort.
Old is dei al,
Gainaine wait
Hou 't slöt dichte gait.

33
'n Eekhoorn
Dei Ratatoskur hait
Runt over
Yggdrasils es.
Van boven heer
Bringt-e 't woord
Van de oarend
Onder noar Nidhögg²⁾.

33
Skoll hait de wolf
Achter de stroalende God
Op zien weg noar 't westen tou.
'n Aander, Hati,
Hrodwitnis zeun,
Lopt veur de stroalende zunne.

¹⁾ geheugen en verstaand.

²⁾ droak.

38

Wodan hait ik no,
Yggr aleer,
Heergod en Helmdroager,
Alvoader, Walvoader
Aanstörmgod, medegod.
Men nuimde mie nooit
Mit dezulfde noam
As 'k in de slagorde ree.

XII

Laid van Hyndla (over Odin)

1

De ain gefte-e zegen,
d'Aander riekdom,
Wies moakt-e veul,
Of goudbesproakt.
Wind gefte-e de schipper,
Skalden de dichtkunst,
Mennege held
Mannenmoud!

5

Wie zeggen joe veul:
En goan nog deur
't Is ducht ons woarhaid,
Wat wil ie nog meer?

10

Loki het 'n wolf verwekt
Bie Angerboda, de reuzin,
En Sleipnir bie Gwadrifari.
Van aal monsters
Was dei de minste,
Dei van Bijlist bruier oafstamt.

11

'n Haart at Loki
Van 'n vraauw
Op lindetakken
Haalf reusterd.
En zo wör Loki drachteg
En wörren aal trollen geboren.

12

De zee slagt hoog
Tegen hemel op.
Bedekt 't laand,
Verduustert 't locht.
Den komen snei
En störmwinden,
Den gait onder
De macht van de Oazen.

13

Ain wor geboren
Groter as aal aandem.
't Kind wör staark
Deur eerdkracht.
Men nuimt hom
De hoogst-beminde;
Hai is verbonnen
Mit aal volken.

14

Den komt 'n tweede,
Zien kracht is groter;
Ik duur zien noam
Hier zulfs nait nuimen.
Nait veul binnen der
Dei wieder kieken
As Wodans stried
Mit de staaarke wolf.

XIII

Donar en Aalwies, de dwaarg

31

(Donar):

Zeg mie Aalwies,

'k Main, dwaarg:

Ofstoe dei ales

In wereld wait,

Zeggen kenst

Hou 't zoad wel hait

Dat mensen zaaien,

Bie aal wezens van Wereld?

32

(Aalwies)'

Gaarst bie de mensen

Bie de goden keren.

Bie de woanen 't gruiend gewas.

Eten bie de reuzen,

Bie de Alven bierstof.

De halmrieke in Hel.

33

(Donar):

Zeg mie Aalwies

Hou de mede hait:

(Aalwies):

Bier bie de mensen,

Brouwsel bie de goden,

Bie de Woanen weeldereg vocht,

Heulsap bie de reuzen,

In Hel zegt men mede,

Bie de dwaargen drinkgelag.

IX
IN WIDU

*In Widu
Dat bedut:
In Wyden,
In 't Oerbos,
Waar 't soezeln
Van de stilte
Is God.*

I
Widu¹⁾
(Haaileg bos)

Widu,
Mit lover dicht,
In twijlicht,
In woazen
En hailegdom
In 't holt ronom,
Was wijd aan joe:
Woanen en Oazen²⁾.

Windzangen in de bloaren
d' Aalaaiwegheden openboaren
Dei goan, ongriepboar,
Aan ons doaglieks oor vebie,
Daip innerliek in joe, in mie:
Tussen de Hemel, Eerde en Hel³⁾
Aan lots- en godsmysterie.

Widu
Het leste waiten
Rôest in joe.

1) Gegevens van dit gedicht dails oet Tacitus, de Romainse
geschiedschriever van 59-119 noa Christus.

2) zee-, resp. hemelgoden.

3) Hel : onderwereld.

II

De ban

Gainaain mag ooit
Nait veurberaaid
In Widu goan;
En dei hier vaalt
Gait nooit
Weer stoan
Moar kropt
Aal achteroet
Weerom
Oet ban van kring
Van 't haailegdom.

III

De schimmels

In widu's

Gruine waaiden

Wijd aan de Woanen en Oazen

Alleneg witte peerden

Groazen.

Dei is aal aander waark

Verboden,

Alleneg nait

Het trekken van de scheepswoagen

Van de goden.

In Widu's heerden

Groazen de schimmelpeerden.

IV

De levensboom

In Widu

Staait de levensboom

In 't haaileg holt;

Dei krigt allèn te zain

Dei in 't midden komt.

En dat ontholt.

Zien takken binnen gruïn aaltied,

Zien worrels goan in d'eerde, wied,

Zien stain, zien top waast wied omhoog

Tot aan de blaauwe hemelboog.

Hier is 't dat ain dei inwijd wordt

Net negen nachten

In zien lieden hangt,

Omdat-e, deur de dood hèn, zicht

Verlangt

Op 't licht

En vragt om wieshaid

En om 't verlözzend woord

Dat open slut de levenspoort.

En, ritst* mit speer,

Komt-e noar hoes hèn weer.

* markt.

V

Carrus navalis
(Scheepswoagen)

As Ullers winter vebie is,
Komt de scheepswoagen,
Carrus navalis*
Oet Widu, mit schimmels bespannen
In woarstied deur de lannen
Om, no de doagen lengen,
't Levent weer op gang te brengen.
In mensen waast 'n neie geest
En overall viert men no feest.
Woar scheepswoagen deur de velden gait
Mit Nerthus, de godin onder 't witte klaid.
Van goden zulven zain, dat mag 'n mens ja nait.

* veurloper van ons carnaval.

VI

De godenboden

Wimudes, priesters, van de stam de Heufdelingen
De laaiders van het volk en van de dingen¹⁾
Zugt men stoef noast de schimmels lopen
Mit volle aandacht, d'oren open,
Van de edele witte schimmels binnen de boden
Tussen de mensen en de roadende goden
En elk dei 't vrenskens²⁾ van de schimmels goud verstit,
Veul wiesheid veur de toukomst wait...

1) ding is volksvergoadern.

2) vrenskens: hinneken.

VII

Dei God zigt, staarft

Zo voart Nerthus* op heur scheepswoagen
Weer noar heur woonstee
Op 't aailand van de Woanen
In de open zee,
Moar starven gait
Dei de Godin mit aigen ogen zicht,
As-e 't Godsbeeld oet scheepswoagen krigt,
Van elk dei hier het godsgehaaim
Mit volle zicht verstaait,
Dei ken op eerde wieder leven nait,
En doarom mit noar aner kaante gait.

* Nerthus: lentegodin.

VIII

Epiloog

Is Widu nog?

Gainaine wait

Of 't nog bestaat.

En toch

De bloaren in de bozzen

Roezen nog

Hetzulfde olle laid

In Widu...

X

GERDA'S WINTERSLOAP

Gerda's wintersloap.

'n Mytisch sprookje in 12 dailen veur de kinder van
Mouder Eerde van acht tot achtentachtig joar.

Inlaaiden

'n Echt sprookje is 'n verhaal dat nait letterliek woar is,
moar woar wel woarheden in verburgen zitten.

Jongeren kennen 't as sprookje lezen, olderen noar dei
woarheden zuiken. Om bie dat zuiken te helpen, geef ik
onder langs de bladzieden wat verkloarens bie de 12
onderdailen.

1

In 't holt,
Het Zeuvenwold,
Woar de bospoaden
Zok sikkom nait verroaden
In 't stroekgewas
En 't dorre gras,
Onder de hoge bomen
Woar elk geluud
Versmoort in 't zeuvenkruud
En nooit gain
Mensenvouten komen,
Wonen de dwaargen
In heur holen
Onder de brommels
Daip verscholen.

* Holt is netuurbos.

Dwaargen: symbolen van verburgen wiesheid.

Denk ook aan 't sprookje 'Sneiwitje'.

2

Aalwieze dwaargen
Van 't dichte holt,
't Zeuvenwold,
Dit wil ik joe aanvaargen:
As 't woarhaid is,
Dat elk gehaimenis
Van 't bestoan
Onder zun en moan
Joe bekend is:
Komt veur 'n droad!
'k Dou joe gain kwoad;
Komt in 't licht
Teunt joen gezicht
En vertelt:
Ie waiten ja wel wis
Woar jonge Gerda bleven is?

* De dichter ropt de dwaargen aan. Gerda is 't symbool van de eerde, de mouder van aal leven 'mater' in 't latien, wat woord ook in materie zit, wat in wezen evenzo mysterie is as de inwonende geest. Gerda is ook symbool van 't leven zulf.

3

Ale sporen
Van heur gruien
En heur bluien
Op eerde bin verloren.
Gain bloum, gain blad
Zai 'k meer in 't veld, bie 't pad.
Allen
De gruine den
Zo mooi
Dragt nog zien tooi.
Moar locht is gries
En vol van dook.
'k Zai naargens blaauw,
En nat en grauw
Bin ook
De koale bomen!
De stilte is volkomen.
Gain vogel zingt ter meer
Zien wies,
Zien helder laid.
't Is net of ales zwigt
No van verdrait,
En ook het zunlicht
Zai ik nait
Hier in het bos
Op 't gruine mos.
Aalwieze dwaargen
Dei 'k antwoord dou aanvaargen,
Zwieg ie no nait
- moar zeg ie mie
Hou 't stait!

* Gruine den: symbool van 't aaiwege van 't]even.
Denk ook aan de kerstboom.

4

Ons gezicht,
O mens,
Loat wie
(Dien wens)
Die toch nait zain,
Bie 't zaachte moanlicht
Teun wie dei allain!
'n Dwaarg dei Zunne zugt
Wordt vot tou stain;
Doarom mout 't no gebeuren
Dat ie ons antwoord op joen vroag
Allèn moar heuren.

* 't Antwoord van de dwaargen.

5

Aalwies bin wie...

Het is wel wis

Dat dat de zuuvre woarheid is.

Veul groter as in 't mensenlaand

Is bie de dwaargen het verstaand.

Wat bie de mens mysterie hait

Is veur ons wait!

In de zeuven

(mag ie leuven)

Is ons de sleudel geven

Van aal gehaaimen

Van dood en leven.

* 't Antwoord van de dwaargen.

6

Wait den, dat dèn*
Dei op óns haim stait
Blift gruin moar ait
Omdat in heur 't gehaimenis
Van 't aaiweg leven is.
Dat is in de bouken
Van wieshaid beschreven,
Aan ons te lezen geven,
In magische taikens,
Allen bekend in 't dwaargenlaand.
Dei taikens te lezen
Gait wied ben'en 't mensenverstaand.
Allain wie dwaargen waiten doarom wis
Woar jonge Gerda is:

* Den : denneboom.

Mysterie: 't gehaaim van aal wezen en worren: 't levensgehaaim.

7

Over de zeuven baargen:
Bie ons, de zeuven dwaargen!
Over de zeuven stromen,
Tussen de hoge bomen
Van 't dichte holt
't Zeuvenwold!
Achter de zeuven hegen
Rondom 'n zaandtaang legen
In zeuven ronde kringen
Dei dat stee omringen.
En woar zeuven goaten
De zeuven bospoaden in deurloaten.
Moar in de leste heeg
Zit moar ain gat
Veur 't binnenpad.
Om dei te vinnen
Mout ie eerst laank
Deur de doolhof goan
Tot ie aan 't enne binnen
En in 't midden stoan,
Woar ook de eskenboom stait
Woarvan gain ain de worrels wait.
Stoef bie de wel
Van 's levens aalgehaimenis
Dei aan zien oppervlak
No aal bevroren is.

* De zeuven hegen duden op 'n doolhof, oetbeelden van de levensweg van de mens. Ook wel labyrinth nuimd, 'n oerold symbool asmids ook oafbeeld op deel van 'n oldere R.K. kerke.

Zaandtang is 'n zaandheuvel.

'n Kring is 'n magische oafsloeten. Ook symbool van de joarcyclus; hangt ook nog as kerstkrans in de kerstboom.

't Midden doar gain mens komen mag, dudt op 't levensgehaaim, dat 'n mens (nog) nait begriepen ken, en dus nog nait betreden mag.

* Dwaargen dei versteinen, wil zeggen dat wieshaid dei eerdse gestalte krigt, verstant.

De eskenboom is de levensboom, woar gainain de worrels van ken, m.a.w.: gain mens ken de oorsprong van 't leven.

De welle is de levensbron. Ook de bron van ale wieshaid. Dat dei bron bevroren is, dudt op de wintertied in de netuur, moar ook op 't leven dat asmids deur muite en kolle hèn mout, om den loater weer op te bliuen oet neie stromen van 't zuvere levenswoater oet de innerlieke welle van 't levensmysterie, doar de welle bie de levensboom symbool van is.

De iesloag op de welle is ook de spaigel, doar aine azze dr in kikt, zokzulf in kennen leren ken.

8

Doar, op zeuven sprong,
Ligt Gerda, jong
In 't gruine gras
In 'n kist van glas
Mit wit gezicht,
De ogen dicht
Op 't zaachtste mos
Dat in 't bos ooit wos
In 'n sneiwit klaid
Op 'n stee dat gainent wait
As de zeuven dwaargen, wie
Dei 's nachts bie moanschien woaken bie
Gerda, zo jong
Op de zeuven sprong,
In daipe winterrust
Dei ale leven
Tiedelek bevrust.

* Zeuven sprong is ook symbool van de levensweg.

9

Aalwieze dwaargen
In joen holen
In 't Zeuvenwold verscholen,
Loat mie ook Gerda zain
Weest nait van stain
Wiest mie de wegen
Deur de zeuven hegen
Dei in zeuven kringen
De zaandtaang omringen,
Woar Gerda rust in 't gras
In 'n kist van glas;
Woar de eskenboom stait
Woar gainent de worrels van wait
Bie de welle van aal_levens gehaimenis
Dei aan zien oppervlak bevroren is.

* De dichter vraagt: „Loat mie Gerda zain; onthul mie de woarhaid van 't levensmysterie.”

Kist van glas is 't winteries.

10

'n Mens mag Gerda
In heur sloap nait zain
Dat mag 'n wieze dwaargenoog allain. -
Totdat de tied ter is
Van heur verriezenis,
Komt ter gain staarveling
Deur Gerda's zeuvenring
Dei d' eerste hege meugelk hoalt
In grote doolhof den verdwoalt
En, deur het duuster blind,
Nooit 'n weeromweg vindt.

* Antwoorden van de dwaargen.

Eerst zellen no de störmreuzen komen
Mit heur zeuven miels stevels,
Dei roege knevels,
Zodat in 't bos de dikste takken breken
Deur heur wilde streken!
En den komen de Thursen
De iesreuzen mit heur kille kracht
En sloagen de eerde in heur haarde macht.
Den blief wie in ons holen
Daip verscholen
In 't holt
Van 't Zeuvenwold
En wachten op verriezenis
Dei der weer elk veurjoar is:
As komt prins zunnestroal
En Gerda in ainmoal wekt
En heur gloazen kiste openbrekt.

* Reuzen binnen symbool van de oerkrachten van netuur.
Prins zunnestroal is ook de lentegod.

12

Den bliuen de bloumen weer vannei
En bliedschop moakt aal schepsels vrij
Mit neie licht
Mit neie geest
Op Gerda's nei geboortefeest.

25-1-80

* Neie verriezenis van netuur noa de barre winter is as symbool
ook overdroagbaar op neie geest en nei licht oet de verburgen
levenswelle in 't aigen wezen
(vergeliek ook Joh.evangelie 4, 14.15 v.) woar de welle bie de
levensboom symbool veur wezen ken.

XI
VERTOALDE GEDICHTEN

I

Laid van Halewien

Middelaaiwse balloade

Heer Halewien zong zo menneg laid.
Aal wel dat heurde, wol noar hom ait.

En dat vernam 'n keuningskind,
Dei was zo mooi en zo bemind.

Zai ging al veur heur voader stoan:
„Och voader, mag ik noar Halewien goan? "

„Och nee mien dochter, nee, doe nait,
Wel door hèn gait, weerom komt nait."

Zai ging al veur heur mouder stoan:
„Och mouder, mag ik noar Halewien goan? "

„Och nee, mien dochter, nee doe nait,
Wel doar hèn gait, weerom komt nait."

Zai ging al veur heur zuster stoan:
„Och zuster, mag ik noar Halewien goan? "

„Och nee, mien zuster, nee, doe nait,
Wel doar hèn gait, weerom komt nait."

Zai ging al veur heur bruier stoan:
„Och bruier, mag ik noar Halewien goan? "

„'t Is mie geliek, woar doe die wagst,
Ast op die zulven moar goud achtst
En ook dien kroon mit eren dragst."

Dou ging ze noar heur koamer tou,
En kreeg heur beste klaaier dou.

Wat dee ze aan heur lief zo swiet?
'n Hemd van alderfienste zied.

Wat dee ze aan heur mooi keurslief?
Van golden balden ston dat stief.

Wat dee ze aan heur zieden rok?
Aal golden spangen, stök voor stök.

Wat dee ze aan heur fiene haand?
Aan elke vinger diamaant.

Wat dee ze op heur blonde hoar?
'n Kroon van gold en dei woog zwoar.

Zai ging al in heur voaders staal,
En koos het beste paard van aal.

Zo zat ze striedwiets op heur ros
En ree aal zingend deur het bos.

Dou zai in 't bos op haalfschaid kwam,
Heer Halewien heur tegenkwam.

Hai bon zien peerd doar aan 'n boom,
De jonkvrouw was vol angst en schroom.

„Gegrout", zee hai, „doe schone moagd!
Gegrout, doe mooi broen-oge kloar,
Goa zitten hier, moak lös dien hoar! "

Zo menneg hoar zai doar lösbon,
Zo menneg schraifde zai'n troan.

Ze togen vot dou van dat oord,
En onderweegs vol menneg woord.

Op 't galgenveld kwammen ze dou
Doar sturf veur heur zo menneg vrouw

En zee hai heur doar op dat stee:
„Omdat de schoonste moagd doe bist,
Zo kais dien dood, no doe nog kenst.”

„Wel, as ik hier den kaizen mout,
Verlais ik 't laifst deur 't sweerd mien blood,

Moar dou eerst oet dien bovenklaid
Van moagenblood, dat spraaidt zo braid,
As 't die bevekt, dee mie 't verdrait.”

Veur hai zien klaid goud oet en dee,
Zien heufd lag veur hom op dat stee,
Zien tonge dizze woorden zee:

„Goa gunne in het koren,
En bloas doar op mien horen,
Dat aal mien vrunnen 't heuren.”

„AI in dat koren goa ik nait,
En op dien horen bloas ik nait,
Moordenoars road dat dou ik nait.”

„Goa gunne onder de gaalge,
En hoal doar 'n pot mit zaalve,
En smeer dat op mien rode haals.”

„Al onder de gaalge goa ik nait,
Dien rode haals bestriek ik nait,
Moordenoars road dat dou ik nait."

Zai nam zien heufd dou vast bie 't hoar,
En wosk het in 'n welle doar,

Gong striedwiets zitten op heur ros,
En ree aal zingend weer deur 't bos.

En dou ze was haalfschaid de boan,
Dou zag ze Halewien's mouder stoan:
„Mooi wicht, zagst doe mien zeun ook goan? "

Dou zeez': „Heer Halewien is nait meer,
Zugst hom dien levensdoagen ook nooit weer.

Dien: zeun Heer Halewien is dood,
Ik heb zien heufd hier in mien schoot,
En van zien bloud mien klaid is rood."

Dou z'aan heur voaders poort weerkwam,
Bluis ze de hoorn as 'n man.

En dou heur voder dat vernam,
Dou was-e bliede dat ze kwam.

Dou wuir doar hollen 'n banket.
En 't heufd, dat wör op toavel zet.

II

Roze op de haaide
(noar Goethe)

Zag 'n jong 'n roze stoan,
Roze op de haaide,
Nog zo jong, in 't opengoan,
Nog zo fris, mit daauw bedoan,
Bloum en blooden baaide,
Roze, roze, roze rood,
Roze op de haaide.

Jong dei zee: „'k Wil plokken die,
Roze op de haaide,
Roze zee: „Den steek ik die,
Daste aaiweg denkst aan mie,
'k Wil van hier nait schaaiden."
Roze, roze, roze rood,
Roze op de haaide.

Moar de wilde jong dei brak
Roze op de haaide.
Roze weerde zok en stak
Mit heur doorns, moar teer en zwak;
Mos in 't lest verlaizen...
Roze, roze, roze rood,
Roze op de haaide.

III

o, wichtje, mien wichtje
(ook noar Goethe)

o, wichtje, mien wicht'e,
Wat daip zitst mie!
"Mein haart en mien laifde,
't Is aal veur die,
En mien eerste gedacht'
En mien leste gedacht'
Bie dag en bie nacht, is veur die!
o, wichtje, mien wichtje,
Zo daip zitst mie...

IV

Merijke

(noar J.H.Fehrs Holstein)

Merijke, wat wolste
Doar boeten in toen?
Aal bloumen binn' oetbluid,
En bloaren aal broen.

Merijke, wat duste
Bie weg aal te stoan?
Soldoaten binn' vogels,
Dei komen en goan.

Merijke, wat heurste
In veerte zo wied?
Achter 't bos blast 'n hoorn
„Adieu", veur aajtied.

Merijke, wat schraifste
In schoet dien verdrait?
Soldoatn moutn trekken,
En heur haart blift nait.

Merijke, wat zöchste
Nog boeten in toen?
De bloumen binn' oetbluid
En bloaren aal broen.

V

No loat mie lös
(noar Joh.Brinkman)

No loat mie lös, no loat mie goan,
Drokt mie ja hoast tou groes!
'k Heb laank genug al bie die stoan,
No mout ik gaauw in hoes.

Loat mie no lös, loat mie no goan,
Ik duur nait meer, God wait,
'k Heb die al meer oet laifde doan,
Asdat moar even gait.

As voader 't maarkt, as mouder 't heurt,
Hou ik mie hier vergeef,
Wel wait wat mie der den gebeurt,
As 'k dr aan denk... ik beef.

Loat mie no lös, loat mie no goan,
Heurst nait? Doar gait 'n deur,
Zugt voader mie hier op de stroat,
Hai slagt mie blauw en meur.

VI

Goie nacht

(noar Th. Storm)

Over de stille stroaten

Klinkt leste klokkeslag

Goinacht, dien haart wil sloopen,

En mörn is ook 'n dag.

Dien kind ligt in de waige,

En ik bin ook bie die.

Dien zörge, aal dien aigen,

't Is aalmoal dichte bie.

Loat ons nog ainmoal oamen,

Goin oavend, goie nacht,

De moan schient deur de roamen,

En God holt no de wacht.

VII

Ofschaid?

(Joh.Brinkman)

En mout ik eerst bie die vandoan,
Dat moakt mie aal zo baang,
Het laifste wol ik mit die goan,
De leste swoare gang.
Ik heb mie, zo-as God wel wait,
Aan die mien wicht, ja wend.
Dat, 't ligt mie op het haarte swoar,
Schaidd' ons de dood op 't end.

En mos ik eerder bie die vot,
As wie dat waiten baaid',
Den wees moar nait zo triesterg jong,
Bespoar mie dat verdrait,
Den blief ik in mien graf zo laank,
En wacht doar rusteg, tot
De tied, dastoe dien broed weer hoalst,
En nemst mie mit noar God.

VIII

Zummeridylle

(Th. Storm)

Hier onder hoge bomen,
Is hailendaal gain wind,
De takken hangen dele,
Doaronner zit ons kind.

Ze zit schier in de bloumen,
In zuite reuk en kleur,
En bonte vlinders komen,
En dansen over heur.

Het bos dat is zo stille,
Zo stil is heur gezicht,
En om heur blonde lokken,
Speult golden zunnelicht.

De vogels zingen boven,
En 't gait mie deur de zin:
Ze het zok bliede ogen
Mien lutje keunegin.

IX

Troost

(Th. Storm)

Aal wat ter komen wil, dat mag,
Zo laank doe leefst is 't dag.

En gait het den de wereld in,
'k Bin op mien stee, woar 'k bie die bin,

En zai ik moar dien laif gezicht,
De schaar verwaait, en 't is aal licht.

X

Old laid

'n Jong, dei wol ais staarvensgeern,
Mit 'n vaals moar nuver wicht verkeern,

Dei zee, hoal doe mie den opstond,
Dien mouders haart, al veur mien hond.

Hai gong en sloug zien mouder dood,
En laip mit 't haart weerom, nog rood,

Moar strompeld' over 'n dikke stain,
En vol, en 't aarme haart mitain,

Dou 't lag doar op de haarde grond,
Zee 't bluiend* haart, oet open wond

En schraifde vol van zörge alweer:
„Mien Iaive jong, deest die ook zeer? "

* Ned. „bloedend".

XI

Ilse, De Zigeunderin
(Joh. Brinkmann)

Ze zeggen, dat ik van de Haaidens stam.
Op oljoarsdag hebben ze mie vonnen,
Veur vairtig joar, op 'n woagendam,
Allennig in wat vodden bonnen.

Gounent zeggen: ik heb in 't lief gain haart,
En aandern, ik heb gain zail.
Mien hoar, dat is zo roavenswaart,
En mien hoed zo broen as knail.

Mien hoazelip (leuft men veur woar)
Het mie de soatan knaauwd,
En mien perevout dei openboart,
Dat 'k 'n hekse wezen mout.

En gait 't in hoes nait veur de wind,
Den dut dat Ilse heur nied,
En ligt in koorzen ais 'n kind,
Den is zwaarte Ilse nait wied.

En as 't noar 't olle recht nog gong,
En 't olle onverstaand,
Dou het gericht nog heksen vong,
Den haar ik laank al braand.

En kom ik moar 'n deur vebie,
Den ragen old en jong,
En stainen gooien ze noar mie,
En steken oet heur tong.

Heur, hou de zichters goan te keer,
As 'k oaren zuiken dou,
En ik dee nooit nog aine zeer,
Of dochde ain 't kwoade tou.

't Stekt mie in 't haart, 't stoekt mien bloud,
En 't boort mie in de zail,
Net of 'k miezulf vervluiken mout,
Of haar 'k aan God gain dail.

Ik wait ('t mout aargens schreven stoan):
Van 'n weed'vrouw wordt 't verteld,
Dei is ook oaren zuiken goan,
Op 'n haail groot korenveld.

Dou is de heer van 't veld doar komen,
En zag heur aan zien vout,
En het heur in zien hoes opnomen,
En dou wör ales goud.

Zo'n groot en machtig man ken 'k ook,
Mit aaltied koorn op 't laand,
En mit zien zichters moakt-e
Zien riepe oogst aan kaant.

Ik wol, hai lait mie in zien schuur,
En gaf mie sloapstee, brood.
Al mouk-e ook moar aan kerkhofmuur
Mien graf, mien daank was groot.

XII

Braif in 'n vlezze vonnen*

(J. Slauerhoff)

Hai stötte op 't rif mit volle zaailen,
En is mit vloud weer vlöt roakt,
Moar zakte daip, der ston bie 't paailen,
Drei roam in 't roem, het schip was kroakt.

Dou aal metrozen aan de pompen!
De schipper, dou 't woater steeg,
Pebaaierd' ons iever in te stompen.
Wie stolen hom de draankkaast leeg.

Hai laip aal rond op 't reddeloos wrak,
As 'n rötte in vaal: „Wie zinken! ”
Ik lag al in kooi, mit 'n vles cognac,
Mie veur 't leste moud te drinken.

Ik keek deur poort, doar gong 'n boot,
En pebaaierte 'n praauw te poaien
Ik gong noar 'n eerlieke zeemansdood,
Zai sturven deur de assegaoien.

(dail nait te lezen)

Wie harem ale draank soldoat moakt.
De störm was over, doagen loater,
Bin wie mit 'n vlot aan wale roakt,
En vonnen vruchten en zuit woater.

En in 'n daipe koule grot,
'n Woonstee noar ons beste wensen,
Wie binn tevreden mit ons lot,
En zo gelukkeg ook as prinsen.

* Uit: 'Verzamelde gedichten', Nijgh & Van Ditmar N.V., 's'Gravenhage.

En hebben moar om twei dingen verlet,
Doar wol-we ons pinkje wel veur geven,
Gainain dei nog 'n droadje shag het,
En nog veul minder jenever.

Zol ain op 't straand ons vles ooit vinnen:
Dou in 'n kist wat draank en tebak,
En stuur 't mit zeestroom en winden,
Noar de metrozen van 't wrak

- Van de Insulinde.

XIII

't Enne* (J. Slauerhoff)

Dou 'k vrouger woonde op 't laand,
Vrat immer aan mie onvree,
Zoas 'n gair de lever, want
Ik wos: gain stee gefit mie bestaand
En 'k zöchde 't wied op zee...

Moar no 'k al wiedweg voaren heb,
En lag op d' oceaan, allèn,
Woar zulfs d' Acuña en St.Helèn
Nait boren deur de kimmèn hèn,
Vuil 'k 't in mie trekken as 'n eb

Noar 't wiede gruine vaaste laand.
No wait ik: naargens vin ik vree,
Op eerde nait en nait op zee;
Alleneg aan de leste smale ree
Van holt in 't zaand.

* Uit: 'Verzamelde gedichten', Nijgh & Van Ditmar N.V., 's-Gravenhage.

XIV

'n Kruus mit rozen
(De Génestet)

'n Kruus mit rozen
Is 't mensenlot,
Is 't rieke leven
Dien goave, o God.

Nait enkel rozen,
Gain kruus allèn,
De laifde holt ze
Getrouw in 't èn.

'n Kruus mit rozen
Och, vroom en goud,
Leer dei te droagen
Mit blied gemoud.

Ik wait, de rozen
Binn' gaauw al hen,
En 't kruus, dat legste
Eerst deel aan 't èn.

Moar kwient dien toene,
En treurt dien huus,
Kiek noar de bloume
Dei blift aan 't kruus.

En kweek nog dankboar
Lutjeste knop,
En neem mit laifde,
Dien kruus weer op.

De bloume laacht die
Weer tou mit blui,
Vluik doe dien kruus dus
Nooit, levensmui.

Mag elke blozzem
Op eerd' vergoan,
De vrucht van 't leven
Dei blift bestoan.

XV

Het roezen van het smuie raait
(G. Gezelle)

O, roezen van het smuie raait,
Verston ik toch joen vredege laid,
As stil de wind vebie joe waait,
En aalaan langs joen plumen aait.
Ie boegn joe nederege omdoal,
Goan stoan en nikken aandermoal,
En zingen aal dat vredege laid,
Dat ik groag heur, o smuie raait.

O, roezen van het smuie raait,
Hou voak, hou voak wel zat ik nait
In 't veld, vot bie joen stille boor,
Wied van de mensen in het moor,
En keek in 't rimpelge woater den,
Al bie het ainzoam grote ven,
En lusterde noar 't geve laid,
Dastoe mie zongst, o roezend raait.

O, roezen van het smuie raait,
Hou menneg mens zag joe wel nait,
En heurde ook joen harmonie,
Moar lustert nait en ging vebie,
Vebie woarhèn het haart hom joug,
Vebie woar geld en goud hom ploug.
Moar joen geluud verston-e nait,
Noch joen vermoan, o roezend raait.

Moar toch, o roezend smuie raait,
Joen stem is zo verachtelk nait:
God muik het boor, God muik joen stain,
God zee van waal en wind dei kwam,
De wind, dei waaide en waalkte om
Joen stam, dei op en dele klom,
God lusterd' en joen vredege laid,
Voldee zien oor, o roezend raait.

O nee, o smuie, roezend raait,
Mien zail veracht joen toal ja nait,
Mien zail dei van dezulfde God,
't Gevuil ja kreeg, op zien gebod.
't Gevuil ken joen geroes verstoan,
As ie aal op en dele goan.
O nee, o nee o roezend raait,
Mien zail veracht joen toal ja nait.

O roezen van het smuie raait,
Klink déur ook in mien vredege laid,
En stille droagen winden 't
Noar hom dei baaide ons leven let.
O ie, dei in joen hemelzoal,
Ook lustern wil noar raaits verhoal:
Sloet veur mien bee joen oren nait,
Ik, aarm en teer en nederg raait.

XVI

Het leven is...

(G. Gezelle)

Het leven is: zien kruusvraag ait
Deur goie en kwoie doagen,
Verropt en schönnen en verwaaid,
Toch moudeg wieder droagen.

Ain strompelt wel en vaalt en lidt,
En wonden springen open,
Moar vol holt elke man dei stridt,
Mag hom de dood belopen.

Het leven is: gain rust, gain vree,
Gain woapenstilstand vroagen,
Moar ait zien kruusvraag, tree veur tree
Tot in Gods hannen droagen.

XVII

Moaneschien in 't baarglaand

(Jacq. Perk)

De zun van Nacht kwam oet de baargen klimmen,
Omraandt mit zulver de verdwoalde wolken,
Het woater spaigelt z' in zien blaanke kolken.
En let ze waigeln en in rimpels glimmen.

Deur glaans van 't baargbos dwoalen dovve schimmen,
Dei slaank en trillend holt en baarg bevolken,
De stilte allèn ken aal dei rust vertolken,
De nacht holt oam in en de rotsen grimmen.

Aan elke grasspier wör 'n daauwdrup hongen
De hette was in d'oavenddamp aal vongen,
En oet de eerde komt 'n reuk dei hunneg oamt.

Vol nocht* slut no de mens in dreum de ogen,
En ziek'n komt aal zuitjes as de laifde togen,
Dei hom in lichte slummer zaacht omvoamt.

* Ned. 'genoegen'.

XVIII

Sonnet (W. Kloos)

Ik schraif om bloumen in de knoppe broken,
En veur de mörn van heur blui vergoan.
Ik schraif om laifde dei nait is ontloken,
En om mien haarte dat nait wör verstoan.

Doe kwamst en 'k wos, doe biste ook weer goan,
'k Heb die moar even zain, gain woord wör sproken,
Ik zat weer ruirloos noa dei körte woan,
In d' aaiw'ge schare van mien smaarte doken.

Zo as 'n vogel in de stille nacht,
Even wakker wordt omdat de hemel gluit,
En mainst, 't is dag, stekt op zien kopk' en flaaits,

Moar krigt zien oogkes haildaal open nait,
Van 't is weer duuster, en wat triesterg vluit
Deur 'r roezen van de bomen zwakke klacht.

XIX

Sonnet

(W. Kloos)

Zo as doargun, aan stille blaauwe locht,
As zulver zaacht, de haalf ontbluide moan
Staait as 'n vrumde blözzem zunder vrocht,
Dei's blaike bloaren aan de kim vergoan,

Zo zag ik ais in wonderzuite nacht
Dien haalf verburgen beeld ook veur mie stoan;
Den, mit 'n zaachte glimlach en 'n zocht
Veur mien verwonnerde ogen ondergoan.

Ik heb die laif as dreumen in de nacht,
Dei noa 'n endloos haail van moar ain uur,
Bie 't eerste twijlicht ons veur ait ontgoan,

As mörnrood en blaike steernpracht,
Wat laifs, dat men verloor en kört van duur,
As ales, wat hail mooi is en hier wied vandoan.

XX

Dit aailaand*

(A. Roland Holst)

Hou bin wie hier belaand?

Woartou? Woarheer?

Ligt aargens aan het strand

Dat vrumde schip domt weer?

En dèn

Mit 't anker licht,

Woarhèn? Woarhèn?

Stil, dout de deuren dicht,

Leeft noar de tieden:

Mag 'n ander lieden...

* Uit: 'Verzamelde gedichten I en II', uitg. Agathon, Bussum.

XXI

Beliedenis van de stilte*

(A. Roland Holst)

Ik dei geboren bin,
Al oet joen schoot,
Vuil mie verkozen, en
Kloar veur joen dood...

't En' van mien zwaarven zel
Weed'n as ik staarven zel,
Weer in joen schoot.

Moar is mien zwaarven nait
Zingen om joe?

Is aal mien wenst den nait
Winnen van joe?

't En' van de dingen is
Aaiweg. Mien zingen is
Staarven in joe.

* Ult: 'Verzamelde gedichten I en II', uitg. Agathon, Bussum

XXII Omswinder*
(A. Roland Holst)

Ze wikken en wegen
Heur geld en heur God,
En keren zok tegen
Mien vlochteger lot,
Omdat 'k mien hannen
En ogen leeg
Deur heur lannen
Omdroug, en zweeg
In heur verschillen,
En gong as blind,
Om de ainzoame wille
Van steerns en wind...

* Ult: 'Verworvenen', uitg. Agathon, Bussum.

XXIII

Van 'n kind*

(A. Roland Holst)

I

Zolaank ik moar mit hom omspeelde,
Bleef mien wenst wel vervuld
In zien waigebliede weelde,
Van hai laachde mie vrij van schuld,
Stoef bie, oet 't aaiwege leven,
Zoas ook 't woater laacht,
Eerder as de wereld, heldergeven
Zuver, en vanzulf en zaacht
As 'n vlogge woaterrenne.

O, 't lachen van 'n kind,
Veur de wereld en noa heur ènne,
Van 'n leie blinkende wind
Vertelt 't, dei ais waaien zel
Over trots en piene hèn
Tot Berlien en Boabel
Vergeven en vergeten benn'.

II

Het lachen van 'n kind dat nog nait toatern ken
En van 'n mens dei nait meer proaten ken, de snik:
Van aal de tussen 't ain en 't aander ogenblik
Lewaaiende mennegten en van de bontgekleurde
Beelden dei men noajuig en schon, wat komt ter den?
'n Waigekind dat laacht net of der niks gebeurde.

In dizze wereld is dit ales tougeliëk
En nooit vervuld, moar aargens daip in mie
Doar gait Berlien as Boabel ais as puun verbie.
Den kom 'k en strompel over de ruinen, loater
Noar woar'k 'n kind zai in 'n klaain aiweg riek
Van oamend gras, en van 'n boom, en levend woater.

* Uit: 'De wilde kim', uitg. Agathon, Bussum.

XXIV

Balloade van Okke Kluun van Oethoezen
(J.P. Rawie)

Okke Kluun, 'n boerenknecht
Hier oet de noaberschap,
Haar nait 'n bult mit waarken op
En kwam op 't enne maal terecht.

Hai woonde bie 'n olle vrouw
Dei hom gain köstgeld vroug.
Hai zat toch maisttied in de kroug,
Asmits veur dag en daauw.

Stiezinneg dronk e doar zien baaier
Doar e nait zunder kon.
Allèn as-e bie 't koarten won,
Haar Okke Kluun plezaaier.

't Was op een kolle winternacht
('t Sneide en 't vroom),
Dat Kluun bie 't koarten aal verloor;
Dou kwam-e opens op de gedacht':

„Het olle wief het geld genogt;
Aans is 't moar singelier en roar
Dat ze in 't oafgelopen joar
Mie nooit nog om het köstgeld vroug!
Ik lain gewoon wat geld van heur
En goa weer noar de kroug.”

Moar d' olle vrouw, onwillig, zee:
„Doe hest dien pozzie draank wel had.
Doe gaist nait mit mien geld op pad.
't Blift nee en nog es nee.”

Moar dat was Okke nait noar zin.
Hai greep 'n biel en sloug
De vrouw dei hom nooit köstgeld vroug
Om geld de hazzens in.

De noabers kwammen op 't gerucht
Van ale kaanten heer.
Moar Okke Kluun dei was alweer
Langs 't achterpad noar kroug hèn vlucht.

De veldwachter dei greep hom doar
Hai was nog rood van 't bloud.
„Het spiet mie, Okke, moar het mout
Doe bist 'n moordenoar."

Okke Kluun dei kreeg de zwoarste straf
Dei 'r zat veur moord in 't vat:
Hai wör verhongen in de stad
En kreeg 'n eerloos graf.

Elk dei dit leest bedenck' zok goud:
Wordt zien geluk betuun
Dat-e nait net as Okke Kluun
Aan strop van gaalge mout.

XII
VERTOALDE GEZANGEN

Gez.18*

Komt aal mit 'n kander,
Jubelt no van bliedschop,
Komt no! O komt no noar staal in 't loug.
Zuikt no de prins van d'ingels hier geboren,
Komt, loat ons no aanbeden! Komt, loat ons no aanbeden!
Komt, loat ons no aanbeden dat keuningskind!

De hemelse ingels
Ruipen ais de herders
Vot van de kudden noar 't schoamel dak.
Heldere steern verlicht ons het pad ook,
Komt, loat ons no aanbeden! Komt, loat ons no aanbeden!
Komt, loat ons no aanbeden dat keuningskind!

't Scheppende godslicht,
Hemelse zunne
Zain wie hier lichten in krub op 't stro.
't Goddelek kind in windsels en in douken,
Komt, loat ons no aanbeden! Komt, loat ons no aanbeden!
Komt, loat ons no aanbeden dat keuningskind!

O kind, ons geboren
In staal in de krubbe:
Neem ongelaifd' in genoade aan,
Doe dei ons laif hest, die heurt hail ons haarte,
Komt, loat ons no aanbeden! Komt, loat ons no aanbeden!
Komt, loat ons no aanbeden dat keuningskind!

* Ned. Herv. bundel 1938.

Gez. 143

(Wieze: op baargen en in doalen)

Om wierden, lougen, heerten,
En overal is God.
Dicht bie, in ale veerten,
Om laand en stad is God.
Woar wie zo doaglieks waarken,
Of rusten, doar is God,
In de netuur, in kaarken,
Joa, overal is God.

De lichtglaans van zien ogen
Zucht ales van dichtbie,
Leunst toe op zien vermogen
Den steunt en helpt-e die.
Hai kent de jonge roaven,
Bekledt mit graas de daal,
Het veur elk schepsel goaven,
Joa, zörgt veur 't gans hailaal.

Aal eerdes bont gewemel,
Aal wat in 't woater leeft,
Of ook onder hemel
In 't vrije lochtroem zweeft;
Aal dei zien schepsels binnen,
Ontdekt, bie dag en nacht,
Zo daip as ie dat kennen
De goudhaid van zien macht.

O, mens loat elk bedenken:
In 't innerliek waarkt God;
Woar aine deel mout zinken
In bitter leed, helpt God.
Woar trouwe vrunnenhannen,
Nait redden, doar help' God
In dood, en dood zien bannen,
Joa, overal redd' God.

Gez. 164

Schep in mie God, 'n zuver haarte,
En geef mie ook 'n neie vaste gaist,
Versteut mie nait,
Versteut mie nait van veur joen aangezicht,
Van veur joen aangezicht,
En neem joen haailege gaist nait vot van mie.

Gez. 232

Laai, Heer, bie baaide hannen
Joen kind dei 'k bin,
Tot ik aan d'aaiwge strannen
De ruste vin.
Van elke stap zit tegen
Bie joe vandoan,
Laai mie op lieke wegen,
Dei noar joe goan.

Wil ie joen zegen geven
Mien haart, dat beeft,
En vrede mit het leven,
Wat 't ook beleeft.
Leer mie ook strieden, woagen,
In weer en wind,
En stil mien lot verdroagen,
Veur 'd oetkomst blind.

En zit 'k ook daip in zörge,
Joen grote macht
Vuiert mie weer noar de mörgen!
Deur duustre nacht
Laai ie bie baaide hannen,
Joen kind dei 'k bin,
Tot ik aan d'aaiwge strannen,
De vrede vin.

Gez. 32

O heufd, bedekt mit wonden,
Belast mit smaart en hoon,
O heufd, tou spot omwonnen,
Mit schaarpe doornenkroon!
Omstroald op eerder tieden
Mit boveneerdse gloud,
Woar no de druppen glieden,
De druppen van joen bloud.

Van aal dei wraide ploagen
Mit goddelek geduld,
Deur joe, o Heer, verdroagen,
Heb ik, heb ik de schuld.
O zai, hou'k veur joen ogen,
Hier as de zundoar stoa,
Geef mie vol mededogen,
'n Blik van joen genoa.

Hou woar is toch joen tieden,
Hou woar en echt en goud,
Da'k in joen bitter lieden
Mien oetkomst vinnen mout.
Och kon ik 't ook bestreven,
Woar 'k bie joen kruusholt stoa,
Miezulf as offer geven
En doun joen veurbeeld noa.

Gez. 8

No doagt het in het Oosten,
Het licht stroomt oet dei well';
Het komt de volken troosten
Dat 't aaiweg wezen zel.

Het duuster is verdwenen,
Verdreven is de nacht,
En 'n neie dag verschenen,
Mit jonge, frizze kracht.

Zai, dei hier vrouger, bonnen
In scharen van de dood,
De weg noar 't Licht nait vonnen,
Zain no het mörgenrood.

De zun, veur dei zien stroalen
Het nachtelk duuster swicht,
En woar we ons bie bepoalen,
Is Christus, 't aaiweg licht.

Het doagt al in het Oosten,
Het licht stroomt oet dei well';
Het komt de volken troosten
Dat 't aaiweg wezen zel.

Gez.2762

In 't Oosten breken stroalen,
Van mörgenzun
Deur zaachte tere woalen
Van dagbegun.

O held're mörgensteren,
Gods aaiweg licht,
Hol op ons haart van veertn
Joen stroalen richt.

Loat wazen in ons wezen
Het zwakke licht
En wil ons ook genezen
Van 't körte zicht

Moak wakker in ons leven
'n Blied gemoud,
En loat ons den betreden
Joen poaden goud.

Totdat ons aal joen woarhaid,
- Verheven zicht -
In ale openboarhaid
Veur ogen ligt.

Gez. 303

O, licht, dat zok in 't gans hailaal verspraaidt,
En wat op eerd' is, aaltemoal beraaidt!
Het wuileg, broezend hef legt zo moar stille,
En ales dut oet innerlieke wille:
Wie richten 't oog
Tou dat omhoog
Dat ons, woar angst en nood
Ons overwon,
Verlözzen kon,
Joa, zulfs ook van de dood.

Let die, o mens, het duuster voak gain zicht:
't Godslicht moakt vrij, dat 't innerliek verlicht,
Looft den dat licht, mit zingen, mit daanken,
En roupt vrijoet, mit aalmoal zuuv're klaanken:
Haar ons Gods kracht,
(Hom wees aal macht)
Hierzoot gain biestand doan,
Den was we allaang -
Ons was 't zo baang -
In duusternis vergoan.

Gez. 230

Laai vrundelk licht mie as'n traauwe wacht;
Laai ie mie hèn.
Ben 'k wied van hoes, bie ontied en bie nacht,
Laai ie mie dèn.
Schoon toukomst mie ook ait verburgen is,
Moak ie mien stappen mit joen schiensel wis.

Nait aaltied zee ik vrouger tegen joe:
Laai ie mie hèn.
'k Gong voak mien weg in duusternis, moar noe
Laai ie mie dèn.
Mien laamp was oet, moar ook mien hoogmoud lait
Mien haart gain rust en 'k von joen vrede nait.

Geef mie joen zegen, teun joen wond're macht,
En laai mie dèn
Langs 't smale pad deur 't duuster van de nacht
Noar mörgen hèn.
Den laacht mie tou joen zunlicht op mien tocht,
Dat mie verlichtte en dat mie oetkomst brocht.

Gez. 204

Deur woalen gries en graauw en dicht,
Zuik ik noar 't goddeleke licht,
O, aaiw'ge well' van aal wat is:
O, groot en daip gehaaimenis!

Zo as 'n bloum de zunnegloud,
Zo zöcht mien haart noar 't hoogste goud,
Daip innerliek mit Die vergruid,
O, laifde dei het aal deurgluit.

Gain macht, dei dizze baand verbrekt
En mie aan 't aaiweg licht onttrekt.
Dien maark, 'n zuuv're edelstain,
Let aaltied weer zien oorsprong zain.

Zo-as aan 't verre vrumde straand
Gedachten goan noar 't voaderlaand,
Zo vragt mien zail in 't eerdse ait
Noar hemelse aalaaiweghaid.

Gez. 193

O, licht in die
Weez' 't haarte mie,
O, well' van laifde en zegen!
Van aaltied hest
Tou haail mie west,
Op aal mien levenswegen.

In vreugde en nacht
Zel'k deur dien macht
Dien lichtglaans nooit ontwieken,
En is mien vlees,
Och, vol van vrees,
Mien haart zel nooit bezwieken.

In die aaltied
Weez' 't haart mie bried
En vrij van 't kwoad zien schoade,
En woar ik lie
En woar ik strie
Geef doe mie dien genoade!

Gez. 138

Mörgenglans van d' aaiweghaid,
Licht as tere regenbogen,
Teuver in joen mörgenklaid
Ons joen herelkhaid veur ogen,
En verdrief ons deur joen macht,
Onze nacht.

Loat joen frizze mörgendaauw,
As genoade tou ons komen,
En ons velden, dor en graauw,
Mit joen zegen overstromen,
En verkwik ons op ons pad,
Mit joen bad.

Loat joen frizze gaist, joen gloud,
Ons kolle waarken deuien,
En moak staarker onze moud!
Wil joen goie goaven streuen,
Dat wie, veur wie overgoan,
Hier al stoan.

Licht van boven dat ons laaidt,
Geef, dat wie bie jongste doagen,
In het riek van d'aaiweghaid,
Vrij van ale eerdse ploagen,
Neie bliede wegen goan,
- Van 't bestoan.

Woar joen licht veur aaiweg schient,
Kloare zun van Gods genoade,
As aal onrecht ais verdwient
In joen riek, vrij van het kwoade;
Woar de vreugde aaiweg is,
En ook wis.

Gez. 179

Stil, mien gaist, het licht is schepper
Dei het haile aal gelaaidt,
Ales om hom tou verannert,
Moar haizulf verannert nait.

Elk dei wil hier voak wat aners,
As 't is, wil-e 't weer kwiet,
Longert noar wat-e den zain zel,
Wil weerom, wat was veurtied.

Doe, mien gaaist, zuik doe de vrede,
Wees tevreden mit dien lot,
Zai hou ales hier verannert,
En heb wenst allain noar God.

Gez. 163

Licht, mien haart is kwoad en schuldeg,
Moar ie binnen baarmharteg en
Doezendmoal ook meer geduldeg,
As dat ik kwoadoardeg bin.
Geef mie den, o licht, ik vroag dat,
Geef mie hulp, en blief dicht bie,
Ik heb zundegd, ik bekloag dat,
Help mie God, vergeef ie mie.

Gez. 14

Goud is 't, dat ie komen,
Jezus, kom den weer!
Ie komen van zo hoge,
En van zo veer.
Goud is 't dat ie komen,
Van de hoge hemel heer,
Hier al op de eerde
Zag men joe ja nait meer.
Heb meelie, Heer.

Herders op de velden
Heurden 't engellaid,
Dat Jezus was geboren,
Ze wozzen 't nait.
Goat langs dizze poaden
En ie vinnen hom in staal,
Bethlehem haitte 't loug ja,
Doar dat gebeurde aal. -
Heb meelie, Heer.

Wiezen oet het Oosten
Kwammen van zoveer
Mit wierook en mit mirre
Veur onze heer.
Ze offerden heur goaven,
Ze offerden heur gold
Tou ere van 't kindje, dat
Ale ding beholt. -
Heb meelie, Heer.

Gez. 302

Wilt heden no beden tou God de Here,
Hom bovenaal loven mit 't bliede laid
En moaken groot zien hoge noam, zien ere,
Dei doar no onze vijaand slagt lebait.

Tou eer van ons Here wil aal dien doagen
Dit wonder biezunder gedenken toch,
Moak, die, o mens, veur God ait te verdroagen,
Dou elk zien recht en woar die veur bedrog.

Bee, woak ook, en moak ook, dast in bekoren.
Van 't kwoade mit schoade nait komst in nood,
Dien vroomhaid* moakt, dat vijaand gait verloren,
Al liekt zien riek ook nog zo staark en groot.

Gez. 96/97

'n Vaste börg is onze God,
'n Touvlocht en 'n toren,
Zien macht moakt vrij van 't baange lot,
Dat ons hier is beschoren,
De vijaand slagt zien slag,
Mit hoog opstoken vlaag,
Hai dragt zien harnas nog,
Van misdoad en bedrog,
Nooit zag men hier zo aine.

* dapperhaid.

Mit onze macht is 't hier niks doan,
Wie binnen gaauw verloren;
Der wil moar aaine noast ons stoan:
God het ons hom verkoren!
Vroag ie zien noam, zo wait,
Dat-e de Christus hait,
Zien gaist, zien haart, zien licht,
Is ons 'n tegenwicht,
Hom is op 't èn de zege.

Al komen overal vandoan
De noden en gevoaren,
Wie binn' nait baang, wie blieven stoan,
Ain zel zien volk bewoaren.
Hou ook de vijaand woudt,
Wie stoan hom, vout veur vout,
Verdroagen zien geweld;
Zien doagen binn' al teld,
Ain sain en hai mout wieken.

Gods licht dat blift in aaiweghaid,
En zel gain doembraid wieken.
Beef, soatan! Dat wat ons gelaaidt,
Dut die de vlage strieken,
Al rooft-e ons aal ons goud,
Vraauw, kind en eer en bloud,
Al woudt zien tyrannie:
Hai wint toch niks der bie;
Gods licht blift ons veur aaiweg!

Gez. 304

Gelokkeg is het laand
Dat God de heer beschaarmt,
As doar mit moord en braand
De vijaand ronom zwaarmt.
En dat men overaal
Maint, hai zel 't winnen aal,
Dat den, dat den, dat den,
Haizulf toch komt te vaal

Bedenkt mout wezen d' Heer,
De God dei 't zo gebudt;
Dat Hai ons tou zien eer,
Dizze overwinnen dut;
Wat wonder het de kracht,
Van God ons al nait brocht!
O, Heer, o, Heer, o, Heer,
Gainain haar dat ooit docht...

Gez. 177

Het hoogste en daipste is in God,
De volle haaileghaid,
Zien macht het nooit nog aine paaild,
Noch zien verhevenhaid.

O, wondre laifde, wieshaid Gods,
Dou zunde ons 't zicht benam,
Heb ie ons 't pad weer openmoakt,
Veur 't neie licht dat kwam.

Nait enkeld Gods baarmhaarteghaid
Moakt rieker vlais en bloud,
Ook zien aalomaanwezeghaid,
Zien wezen, mild en goud.

En, allerdaipst gehaaimenis:
Op 't kruus, in staarvensnood,
Het-e onszulf de weg ook leerd,
Deur lieden en deur dood.

Het licht, het leven is in God,
En volle haaileghaid,
Zien wezen het nooit aine paaild,
Noch zien verhevenhaid.

Gez. 121

God ropt ons bruiers tot de doad,
Zien aarbaid wacht! Goat stoan!
En weest no kloar om elke weg
Dei hai joe wist, te goan.
Wie waiten, wat ook kommen mag:
Allèn hai wint dei wagt,
En dei zokzulven geven wil,
Deur 't duuster vlammen dragt!

God ropt en in hom is de kracht,
Dei onze zwakte stoalt,
Dit is ons vrcugd': dat hai het doul
En onze voart bepoalt;
Dat hai ons over strepen hèn,
Zain let het groot gezicht
Van ale mensen bruierschop,
In 't aine goddelk licht.

God ropt, en wat de mensen schaaidt,
Dat is gain schaaiden meer:
Zien laifde holdt ons bie mekoar,
En aalmoal bie de Heer.
Van wat ook in de wereld woudt,
Toch is het God dei wint.
En elk dei hom hier toubuheurt,
Wordt mit zien riek bekend.

Gez. 117

Goat stoan en striedt de goie stried,
No God joe doarom vragt, 't is tied!
Hai is joen kracht, hai is joen recht,
Zien weg is zuver, liek en echt.

Goat stoan en richt no joen gezicht,
Tou God omhoog en dout joen plicht,
Ofschoon joen weg wat bulteg is,
Hai licht joe bie in duusternis.

Vertraauwt moar tou joen levenslot,
Joen eerdse, joen aaiweg haail aan God.
Moakt joe gain zörge en zwoareghaid,
Vertraauwt op God, dei joe gelaaidt.

Goat stoan! Joen vrees komt nait van pas,
Nog is-e wat-e aaltied was:
Joen hulp, joen steun in tegenstried,
Joen haail. Goat stoan, no is 't zo wied!

Gez. 290

De locht blift duuster dele hangen
En dood zien stilte is rondom;
De wereld raauwt, ze het gain zangen
En 't örgel in het bos is stom.
Moar rillen ook van kolle ons leden:
Hier klinken laiden en gebeden;
Wie loven God mit aal ons oam!
De dag verzonk in dook en duuster,
Moar nog lees wie in sterenluuster,
De letters van zien haailge noam.

Joa, mag no ales rondom swiegen,
No d'eerd' zien wintersloap begon,
Deur stilten zel ons laid opstiegen
Zó, as 't in zummer nooit nait kon.
God het in mensen welbehoagen;
Zo rôest, deur hemelsferen droagen,
Het laid van Christus: Neie zun,
En wie, dei ons noar krub begeven,
Wie zingen van het neie leven,
Het kerstlaid van 'n nei begun.

Wie zingen 't laid oet volle krachten
Bie 't zinken van de laangste nacht;
Hou leed en duuster ons ook wachten,
Het veujoar komt, en d'eerde laacht.
Al kikt ons oog hier op de groaven,
Van onze doden leste hoaven
No deur 't wit hènklaid* overdekt:
Domt rôest het leven weer op de akker,
En aal wat dood leek, wordt weer wakker,
God, as joen levenszun het wekt!

Gez. 180

Richt doe gerust dien wegen,
Aal wat die 't haart mekaaiert,
Om hulpe en om zegen
Op God, dei 'hoogst regaaiert:
Dei wolken, locht en winden
Wist spoor en weg en loop,
Zel ook wel wegen vinnen,
Veur die, veur neie hoop.

* doodsklaid.

Op God moste vertraauwen,
Wilt doe de oetkomst goud;
Op hom dien hope baauwen,
Zel 't komen zo-as 't mout.
Gain aaisen en gain dwingen;
Gain kloagen, 'n haile zet,
Ken God ooit wat ontwringen,
Alleneg nog 't stil gebed.

Mien haart dat lidt, blift hopen,
As 't zok in 't strieden wagt.
Aal gaat de oafgrond open,
As smaart en kommer plagt:
God hoalt die oet de zörgen,
Ast wachtst moar, op zien tied,
En kiek: den komt de mörgen,
Dei's licht die weer verbliedt.

Loat hom besturen, woaken:
Zien wieshaid zugt, ait goud;
Zo zel-e 't aal zó moaken,
Dat die 't verwonnern mout,
As hai dei 't wiedste zicht het,
En dei ook ales wait,
Zien hoogste veur die inzet,
En 't aal in 't goie laaidt.

O God, heur no ons beden,
En red ons oet de nood,
Steun onze onwizze schreden,
En leer ons tot de dood
Alt op joen steun en zegen
Vertraauwen, vroom van zin:
Zo lopen onze wegen,
Wel wis de hemel in.

Gez. 300

Wat mien toukomst hier ook wezen
Mag, mie laaiden laifdes haand;
'k Richt mien ogen zunder vrezin
Op het onbekende laand.
Leer mie mitgoan alle doagen
Mit joe, Welle van aal goud;
Leer mie ook het heden droagen,
Mit 'n rusteg stil gemoud.

God, ik wil joen laifde priezen,
Dei van 't aal het hoogste hait,
Zoaleg binnen ook de wiezen,
Al ken'k gainent dei ales wait.
Veur mie blift van ales duuster
En ik zit mit mien woarom,
Moar 'k heb wait ook van joen luuster.
As ik joe aal noader kom.

Nome* mag mien lot bepoalen;
Kon'k zulf kaizen hou of 't mout:
'k ZoI mien veurdail wel behoalen,
Moar veur aandern kwam 't nait goud.
Wil mie mit joen wieshaid laaiden,
'k Bin veur juuste weg voak blind;
Neem mien hannen ale baaiden
En gelaai mie as 'n kind.
Woarhèn weg mie hier ook laaiden
Mag, aan laifdes trouwe haand
Loop'k, mit ogen alebaaiden
Dicht, noar 't onbekende laand.

* symbool van 't lot.

Gez. 259

Komt no bie de goie herder
Ie, zien schoapen, weest nait dom!
Zuikt joen rust en dwoalt nait verder,
Van het is ja goud bie hom.
Loat joe deur zien gaist gelaaiden
En zien laifde wordt joen dail.
Zegen zel-e joe beraaiden,
As ie kaizen veur zien haail.

Kiek, hier is de beste waaide,
Hier stroomt woater, zuver, fris.
Wel het wenst noar dorre haaide,
Wel zöcht no de wildernis?
Loat joe waaiden, drinken geven,
Kais de weg doar hai die laaidt,
Wil hom volgen, hail dien leven,
Vinnen vrede en herelkhaid.

Wat mout je hebben? Hai zel 't geven,
Wat bin je neudeg? 't Is op stee.
Dizze herder gaf zien leven,
Zo-as nooit ain herder dee.
Aal dei hier op dorre gronden
Zöchten neie waaide en stee
En zok den mit hom verbonnen,
Vonnen vasteghaid en vree.

Zollen wie den vot nait kaizen,
En hom volgen, dei ons wenkt?
Wel, wel wil het haail verlaizen,
Dat de goie Herder brengt?
Baange bin wie, om te valen,
As wie swaarven in gevoar;
Christus, help en steun ons alen,
Den bin wie veur aaltied kloar.

Wordt ons leuven moar nait lichter,
Vaaileg let-e ons wieder goan.
Aaltied naauwer, aaltied dichter,
Goan wie aalmoal bie hom stoan.
Mit zien kudde goan wie verder,
Bie ons noam ropt-e ons van: „Kom! ”
Joa, doe brengst ons, Goie Herder,
Bie de aaiwge levensstroom.

Gez. 64

Ik zeg joe, dat 't verrezen is,
Het licht, dat ait bestaat
En dat 't in ons en om ons is,
En dat het nooit vergaait.

Verzonken in de daipe zee.
Is 't vrezen veur de dood
En elk ken zain op 't goie stee
Het neie mörgenrood.

Het leeft doar 't daipste in ons is,
Wat gain verstaand verstaait:
Dat zulfs in daipste duusternis
Het licht toch nooit vergaait.

Van 'k wait dat 't aalaaiweg is
En aaltied dichte bie,
En 's Ievens grootste gehaaimenis,
Veur elk van ons, veur mie.

Gez. 284

Loat hail de wereld zinken
Mit aal wat op heur is:
Dag is veurbie van blinken
No 't al twijlichteg is.
Wie willen aalmoal swiegen,
No ronnom stilte is
En zo ook aandail kriegen,
In Gods gehaaimenis.

't Godslicht is 't haart van 't leven,
Dat blift, dat was, dat is,
As wie ons zulf moar geven,
Ook woar gain oetzicht is.
Der is moar ain vergeven;
Oet God zulf geven, wis;
Der is ook moar ain leven,
Dat oet Gods laifde is.

Gez. 136

Looft no 't Licht dat ons leven gelaaidt, wies en krachteg.
Weest eerde en hemel zien aiwege glorie indachteg.
Bie örgelklaank
Breng wie in laiden ons daank,
Zingt aal wat oamt, God werachteg!

Looft no 't Licht, dat de werelden docht op heur steden;
Dei aal de druppen ook wait van de golvende zeeën;
Dei mit zien staf
Ons laaid' van waige tot graf,
Noader dien gaist in zien beden.

Looft no 't Licht dat die muik oet vergankelke eerde;
Dei aal zien volhaid dien dörstege gaist ook toukeerde;
Dei die 't aal gefit
En tot zien kind die verheft,
Hoger as d' ingels in weerde.

Looft no 't Licht, dat de steerns gebudt, ale doagen;
't Het ook dien leven op oadeloarsvleugels ja droagen!
Krachteg en braid
Was dou zien vlocht, as 'n laid,
Broezend mit machtege sloagen.

Looft no 't Licht, dan dien angstege vrezzen beschoamen
Zel; nuim het „Voaders", de kroon van zien haalege noamen.
Dwaars deur de dood
Nemt het die op in zien schoot;
Looft het in aaiweghaid - oamen.

Gez. 162

Och blief mit joen genoade,
O Godslicht, bie ons ait;
Beschaarm ons tegen schoade,
Van ale iedelhaid.

Belicht ons mit joen stroalen;
Help ons deur dik en dun,
Dat wie hier nait verdwoalen,
O gaisteleke zun.

En woapen ons van binnen,
O haalege, mit road,
Zodat wie oetweg vinnen,
Tegen de macht van 't kwoad.

Moak aineg aal ons kennen,
Aalwieze, mit joen wil,
En moak ons ook van binnen,
Bliedmoudeg, nederg, stil.

Wil ons de krachten geven
Dei onze moud verstaarkt.
Dat wie ons haildaal geven,
Aan joe, dei aaiweg waarkt.

O God, zaai ook joen vrede
In 't daipste van ons haart;
Joen goave op elke bede,
Joen troost bie elke smaart.

Bezegel ons vertraauwen
In joe, o Licht zo groot,
Op wel ons haarten baauwen
In ale nood en dood.

Gez. 238

Neem mien leven, loat het, Heer,
Stoan in 't taiken van joen eer;
Richt mien doaden, geef mie zicht
Op joen woarhaid en joen licht.

Neem mien hannen, moak ze staark,
Deur joen laifde, veur joen waark;
Moak dat ik mien vouten zet,
Op de wegen van joen wet.

Neem mien stem, zodat mien laid
Zingt van aal joen zuverhaid;
Geef mien gaist, joen woarhaid in,
Zo, da'k joen getuge bin.

Neem mien gold en mien bezit,
Dat mie 't nooit in wege zit;
Moak mien kracht en mien verstaand,
Tou'n waarktuug in joen haand.

Moak mien wil ook vrij en wis,
Dat-e tou joe haaileg is;
Moak, dat in mien haarte troont
Hail joen wezen, en doar woont.

Neem ook aal mien laifde den:
Dei goa aaltied noar joe hèn -
Neem miezulf ook: veur aaltied
Stoa ik aan joen kaant, joen zied!

XIII
EPILOOG

De merel

Zo zingt de merel 't,
En de merel
Het de stem van God.

Wat dut den de wereld?
En het lot?

Ales mout hier haalf in blinnen
Oetweg en bestemmen vinnen,

Moar in wat de merel flaaits,
Heuren wie
Gods melodie
Van d'aaiweghaid.

INHOLD

I	GEDICHTEN VAN DE BOERDERIJ	
I	Veujoar in 't veld	9
II	Zaai	10
III	Melklaidje	11
IV	Mennen	13
V	t Dörsmesien op deel	14
II	LAIKEN OET "T HAART	
I	t Zeewiefke	19
II	Deur 't koale ekkelbos	20
III	As 't oavend is	21
IV	Ol petret	22
V	Dien braiven heb 'k verbraand	23
VI	De parrediesappels	24
VII	Dou dien gezicht	25
VIII	In het soezen van de linden	26
IX	O doe dei doe mien ales bist	27
X	Ogenvievers	28
XI	Over de Rien	29
III	VAN 'T OLDAMBT EN GRUNNEGERLAAND	
I	Oldamster laid	33
II	'n Laid van Grunnegerlaand	35
III	Oldamster nacht	36
IV	Oldamster mörn	37
V	Oldamster boerenlaid	38
VI	Koolzoadblui	39
VII	t Oldambt	40
VIII	Waarven	41
IX	Polderploats	42
X	Oldamster Hamrieken	43
XI	Waterschopsgedicht	44
IV	VAN NETUUR EN LAANDSCHOP	
I	Zunsopgang	49
II	Hette	50
III	Veujoar	51

IV	Rust	52
V	Gruinlaand in haarst	53
VI	Stille zummeroavend	54
VII	Zummerdreum	55
VIII	Noordewinterwind	56
IX	Lelie	57
X	Zummeroavend	58
XI	Vaaier zummerimpresies	59
XIII	Zun komt op over Dollert	63
XIII	Gele lissen	64
XIV	De nachtegoal	65
XV	Mörn in 't bos noa grommelbui	66

V GEDICHTEN VAN 'T LEVENSMYSTERIE

I	't Roadoagt	69
II	Witte roze	70
III	't Leven	71
IV	Carpe diem	73
V	't Levensmysterie	74
VI	As ik dood bin	75
VII	Ainzoam	76
VIII	Aal wat hierzoot bestaait	77
IX	't Vlammend zweerd	78
X	't Ik-&-doe-mysterie	79
XI	Dood en leven	80
XIII	Panta rei	81
XIII	Zeuen varioaties op 't themoa 'Ik'	82
XIV	De levenswelle	86
XV	Licht	87
XVI	Tegenstriedegheid	88
XVII	De stoever	89
XVIII	Ook hel?	90
XIX	Verburgen levenszin	91
XX	Stille nacht	92
		93
VI	EERNST EN HUMOR	94
I	Ol maai 1940: 't noodlot	95
II	Mien moudertoal	96

III	Bommen	97
IV	Fraizen aan weertzied streep!	98
V	Opstalboom	99
VI	Haalfdove peerdsman in oorlog	101
VII	In wilde baistehoeden	102
VIII	Westerwoldse Lorelei	103
IX	Op Rederikerskoamer	104
X	Doodsmiembroasie van 'n ol boer	105

VII HAARKSEL

I	De dikke boom	113
II	Golden oorierzer	114
III	Ondereerdse gangen	115
IV	Gruintied op boerderij	116
V	Aan de schilder J. Faber	117
VI	Mien loug	118
VII	Grote Huno	119
VIII	't Kerk'e van Marsum	121
IX	Grotten van Han	122
X	Mörn aan diek	123
XI	Oldamster loug	124
XIII	D'olle geute sprekt	125
XIII	Aan Oostfraizen	126
XIV	Oostwolmerpolder	127
XV	Kerstnacht 1964	128
XVI	t Olle joar 1963	129
XVII	t Ol joar sprekt 1964	130
XVIII	Ol joar 1962	131

VIII GREPEN OUT DE EDDA

I	't wikken van de wolwa	135
II	t Begun zunder begun	145
III	De scheppen	146
IV	Laid van Grimnir	147
V	't Laid van de hoge Runenwieshaid	148
VI	Levenswieshaid	150
VII	Balders dreum	153
VIII	Teuverspreuken	155

IX	't Laid van de Hoge Runentoal	158
X	Laid van Waftrudnir	160
XI	Laid van Grimnir	164
XII	Laid van Grimnir	167
XIII	Donar en Aalwies, de dwoas	169
IX	IN WIDU	
I	Widu	173
II	De ban	174
III	De schimmels	175
IV	De levensboom	176
V	Carrus navalis	177
VI	De godenboden	178
VII	Dei God zigt, staarft	179
VIII	Epiloog	180
X	GERDA'S WINTERSLOAP	183
XI	VERTOALDE GEDICHTEN	
I	Laid van Halewien	199
II	Roze op de haide	203
III	O, wichtje, mien wichtje	204
IV	Merijke	205
V	No loat mie lös	206
VI	Goie nacht	207
VII	Ofschaid?	208
VIII	Zummeridylle	209
IX	Troost	210
X	Old laid	211
XI	Ilse, de Ziegeunderin	212
XIII	Braif in 'n flezze vonnen	214
XIII	't Enne	216
XIV	'n Kruus mit rozen	217
XV	Het roezen van het smuie raait	219
XVI	Het leven is...	221
XVII	Moaneschien in 't baarglaand	222
XVIII	Sonnet	223
XIX	Sonnet	224

XX	Dit aailaand	225
XXI	Beliedenis van de stilte	226
XXII	Omswinder	227
XXII	Van 'n kind	228
XXIV	Balloade van Okke Kluun van Oethoezen	229
XII	VERTOALDE GEZANGEN	233
XIII	EPILOOG	
	De merel	261

COLOFON

Van deze forse verzamelbundel van de thans 73 jarige Oldambster bard Derk Sibolt Hovinga hebben wij 400 exemplaren opgelegd, binnenwerks gedrukt op 90 grams houtvrij offset en genaaid en gebrocheerd in een omslag van 250 grams Floriade zilvergrijs.

De illustratie op het omslag, 'Bloeiende grijsaard (els)', is een (1979, origineel formaat 49,5 x 38,5 cm.) van Reinder Homan.

Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt dankzij subsidie van het Provinciaal Bestuur van Groningen en het Kammingafonds.